

På lagom smala vägar sid 2

Kyrkpressen

P2B

Torsdag 11.8.2011 • nr 32 • Lösnummer 1,10 €

Monica Cleve

Väj inte för Gud i vården!

sid 10

**Höstgodis för
din kalender**

sid 16

**Skapar kyrkomusik
med stål** sid 3

**Sjuk nog att dö – frisk
nog att leva?** sid 6

**Tyck och tryck
på skriban** sid 13

Kyrkoåret

to 25	kp 47	sö 28	1:a sö i advent
to 2	kp 48	sö 5 må 6	2:a sö i advent Självständighetsdagen
to 9	kp 49	sö 12	3:e sö i advent
to 16	kp 50	sö 19	4:e sö i advent
on 22	kp 51-52	fr 24 lö 25 sö 26 lö 1 sö 2	Julaftonen Juldagen Stefanidagen Nyårsdagen 2:a sö efter jul
on 5	kp 1	to 6 sö 9	Trettondagen 1:a sö efter trettondagen
to 13	kp 2	sö 16	2:a sö efter trettondagen
to 20	kp 3	sö 23	3:e sö efter trettondagen
to 27	kp 4	sö 30	4:e sö efter trettondagen
to 3	kp 5	sö 6	Kyndelmässodagen
to 10	kp 6	sö 13	6:e sö efter trettondagen
to 17	kp 7	sö 20	3:e sö före fastan
to 24	kp 8	sö 27	2:a sö före fastan
to 3	kp 9	sö 6	Fastlagssöndagen
to 10	kp 10	sö 13	1:a sö i fastan
to 17	kp 11	sö 20	2:a sö i fastan
to 24	kp 12	sö 27	Marie bebådelsedag
to 31	kp 13	sö 3	4:e sö i fastan
to 7	kp 14	sö 10	5:e sö i fastan
to 14	kp 15	sö 17	Palmsöndagen
on 20	kp 16-17	fr 22 sö 24 må 25 sö 1	Långfredagen Påskdagen Annan dag påsk 1:a sö efter påsk
to 5	kp 18	sö 8	2:a sö efter påsk
to 12	kp 19	sö 15	3:e sö efter påsk
to 19	kp 20	sö 22	4:e sö efter påsk
to 26	kp 21	sö 29	5:e sö efter påsk
on 1	kp 22	to 2 sö 5	Kristi himmelsfärdsdag 6:e sö efter påsk
to 9	kp 23	sö 12	Pingstdagen
to 16	kp 24	sö 19	Treenighetssöndagen
on 22	kp 25-26	lö 25 sö 26 sö 3	Midsommardagen 2:a sö efter pingst 3:e sö efter pingst
to 7	kp 27	sö 10	4:e sö efter pingst
to 14	kp 28	sö 17	5:e sö efter pingst
to 21	kp 29-30	sö 24 sö 31	Apostladagen 7:e sö efter pingst
to 4	kp 31	sö 7	Kristi förklarings dag
to 11	kp 32	sö 14	9:e sö efter pingst
to 18	kp 33	sö 21	10:e sö efter pingst
to 25	kp 34	sö 28	11:e sö efter pingst
to 1	kp 35	sö 4	12:e sö efter pingst
to 8	kp 36	sö 11	13:e sö efter pingst
to 15	kp 37	sö 18	14:e sö efter pingst
to 22	kp 38	sö 25	15:e sö efter pingst
to 29	kp 39	sö 2	Mikaëlidagen
to 6	kp 40	sö 9	17:e sö efter pingst
to 13	kp 41	sö 16	18:e sö efter pingst
to 20	kp 42	sö 23	19:e sö efter pingst
to 27	kp 43	sö 30	20:e sö efter pingst
to 3	kp 44	lö 5 sö 6	Alla helgons dag 21:a sö efter pingst
to 10	kp 45	sö 13	Uppbrottets söndag
to 17	kp 46	sö 20	Domsöndagen

Ett liv i linje av frid

Jag lämnar klostret i dalen bakom mig och klättrar upp mot Antonios grotta i berget. Det är dallrande hett och jag tänker på det friska vattnet i källan vid klostret, där eremiten själv hämtade sitt vatten. Väl framme vid grottans öppning måste jag kränga av mig min lilla ryggsäck för att överhuvud taget rymmas in i den smala gången som leder ner till grottan. Små levande ljuslågor vägleder mig och där nere öppnar sig i två kamrar.

Här levde och bodde Antonios den store i över femtio år av sitt liv. Han valde att förverkliga sitt liv och sin tro genom att leva i bön och närma sig Gud i total ensamhet. Men ju mer han sökte ensamheten, desto mer drogs människorna till honom. Det var så det kristna klosterväsendet fick sin början, när S:t Antonios klostret grundades år 305.

Det var inget lätt liv som Antonios valde. I sin ensamhet kämpade han med yttre och inre demoner. Han valde definitivt den smala vägen och Antonios liv har under alla dessa år sporrat nya människor att söka livets innersta kärna och den odelade gemenskapen med Gud.

”Ty den port är vid och den väg är bred som leder till fördärvet. Men den port är trång och den väg är smal som leder till livet”, säger Jesus i söndagens evangelium. Vilken är min smala väg? Ibland känns det störande att Jesus inte närmare definierade hur den smala och den breda vägen ser ut. Det skulle ju vara så mycket enklare då. I kristenheten har vi genom tiderna skapat stereotypa bilder av den smala och den breda vägen, med munken och suputen som representanter för de två vägarnas vandrare. Men om bilden är så snäv, så upphör den att beröra mitt eget liv. Jesus har en poäng i att

14.8.2011

Vi firar 9 söndagen efter pingst. Temat är ”Sanning och sken”.

Läs din Bibel

To 11.8 Matt 8:28 – 34, 1 Kor 10:16 – 17
Fr 12.8 Matt 9:1–8, Luk 22:14–20
Lö 13.8 Matt 9:9–13, Upp 19:4–9
Sö 14.8 1 Kung 18:21–26, 36–39, Heb 4:1–2, 9–13, Matt 7:13–14
Må 15.8 Matt 9:14–17, Jak 2:14–26
Ti 16.8 Matt 9:18–26, 2 Kor 6:11–18
On 17.8 Matt 9:27–34, Jak 3:13–18
To 18.8 Matt 9:35–10:4, Luk 11:33–36.

Psalmförslag

203, 167, 201, 330, 471 (N), 468:3.
Psalmerna är valda av Tor Lindgård.

Dagens bön

Gud, vår himmelske Far, du vet hur lätt vi går vilse, hur vi ser till det som är endast yta och bländverk, hur vi väljer enkla genvägar. Du skilde ljus från mörker. Hjälp oss att skilja det som är rätt från det som är orätt, så att vi kan leva efter din vilja. Hör oss för Jesu Kristi skull.

Mera om helgen

Söndagens liturgiska färg är grön och på altaret står två ljus. Kollekten är fri.

stock-exchng

han inte beskriver de två vägarna i detalj. Han beskriver bara vart de två olika vägarna leder – till fördärvet eller till livet. Min livsväg kan föra mig bort från Gud eller föra mig till honom som är livets och kärlekens källa. Mina tankar går till bildkonsttimmarna i skolan, när vi lärde oss att rita perspektiv. När man förlängde husets väggar, fönster och takås med linjer, så skulle de mötas i en punkt någonstans långt borta på eller utanför pappret. Kanske kan jag prova mina vägval på ett liknande sätt. När jag drar ut konsekvenserna av det liv jag lever, för det mig då bort från eller närmare Gud? Föder det mer liv i mitt liv eller skapar det oro och splittring? Får kärleken och omsorgen om min nästa prägla mitt liv?

Det var inte alltid så lätt för Antonios att avgöra om hans tankar och val hörde hemma på den breda eller smala vägen, om det var änglar eller demoner som prövade honom. Men han hade ett mått att mäta med. Han drog ut linjerna av sin val och prövade om de möttes i känslan av frid. När jag lämnar Antonius grotta är jag fylld av den friden och inspirerad att söka den smala vägen i mitt liv. Den behöver inte vara eremitens väg, utan den smala vägen drar fram mitt i det liv som är mitt. Mitt bland vardagens många detaljer får jag söka det odelade hjärtats gemenskap med min Gud.

Ann-Sofi Nylund
är kaplan i Hangö svenska församling

Sanning och sken

Min första tanke när jag läste söndagens tema och texterna kring den var sången *Gå varsamt min kristen*. Sången fick jag av en slump i en alldeles underbar folkmelodi från Rättvik (alt. dalakoral från Rättvik) via ett musikläger. Texten är alltså Olof Kolmodins men lite förkortad för sången och passar som hand i handske för söndagen. Melodin är en alldeles underbar folkmelodi i moll med enkla smyckningar.

Om man kunde lägga med ljudexempel skulle jag bjuda läsarna på den svenska pianisten Jan Johanssons fina version av den. Värld att googla!

Temat i sig gav mig också tanken/frasen ”allt är inte alltid vad det ser ut att vara”. Som kristen ska man kunna välja mellan rätt och orätt i sitt sätt att leva och ge ett sant intryck. Men då kommer också tanken på VAD det rätta är? Hur ska vi vara för att gå ”den smala

vägen”? Jag har alltid tänkt det så att det rätta (kristliga) sättet syns i hur man är i samverkan med andra människor i handlingar och ord. Det kan vara att visa medmänsklighet eller försöka vara en sann människa i både ord och tanke och inte gömma sig bakom en fasad av något som inte är verklighet. Att klara av att följa en god smal väg i dagens värld är verkligen inte svartvitt och groparna är många. Det sanna, rikti-

ga jaget behöver ju inte vara det enklaste att leverera men kanske det som förhoppningsvis ger belöning i slutändan ...

1. *Gå varsamt, min kristen, giv akt på din gång! Den vägen är smal och den porten är trång som leder till livet, och de äro få som finna den vägen och vilja den gå.*

5. *Den måste man varsamt, i ödmjukhet gå, i bön och i vaksamhet vandra*

därpå. Blott ett steg på sidan dig bringar i nöd, din köttsliga frihet är andelig död.

Pia Nygård är kantor i Snappertuna församling

Helgens texter

Första läsningen
1 Kung. 18:21–26, 36–39.

Andra läsningen

Hebr. 4:1–2, 9–13.

Evangelium

Matt. 7:13–14

Jesus sade: ”Gå in genom den trånga porten. Ty den port är vid och den väg är bred som leder till fördärvet,

och det är många som går in genom den. Men den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och det är få som finner den.”

Janne Löf

”Jag är ständigt på jakt efter nya utmaningar.”

- Musiker och kompositör som skapat Metallmässan tillsammans med sin fru Mia Anderssén-Löf.
- Bor i Borgå och jobbar med att reparera kylmaskiner.
- Har bibliska platser som hobby. Har besökt bland annat Sinai, Nebo och Jerusalem.

Text & foto: Sofia Torvalds

Till vardags är han kylmontör, på fritiden gör han musik, pratar teologi och planerar Metallmässor.

”Du känner igen mig på den svarta skjortan och det långa håret”, skriver **Janne Löf** i ett sms inför vårt möte i Borgå. Han ser kanske inte ut som den typiska snälla, kristna killen, men när man skrapar på ytan är han det ändå.

Hans fru är församlingspastor i Borgå, till middagen diskuterar de teologi och om vintrarna gillar de att besöka bibliska platser som Sinai, Nebo och Jerusalem. På jobbet reparerar han stora kylmaskiner. Att vara kylmontör är ett behändigt yrke för en man som måste flytta än hit, än dit, beroende på i vilken församling hans fru får en tjänst.

– Duktiga arbetare än en bristvara i min bransch, nu mer än någonsin. Det har varit tacksamt för mig som bara behövt skicka ett par mejl för att få komma på arbetsintervju.

Helhjärtad på gott och ont

Janne Löf är född i Stockholm men uppvuxen i Bennäs. Hans mammas släkt härstammar från byn Korpiselkä i ryska Karelen – av den finns numera bara minnet kvar – och berättelserna om kriget, flykten och hur det var förr har blivit allt intressantare ju äldre han blivit.

– Det sägs att det tar tre generationer att komma över ett krig, så kanske jag är den sista generationen med något av kriget i mig.

Han kommer från en familj där det lästes aftonbön om kvällarna men ingen var en aktiv kyrkobesökare. Själv blev han intresserad av kristendom i tonåren, efter skriftskolan. Han kände det nästan som sin plikt att ta reda på vad den tro han var döpt till handlade om. När han blev kristen bestämde han sig för att vara det helhjärtat.

– Det är kanske lite anorlunda i Österbotten än här i Nyland på det sättet att antingen är man tydligt kristen eller också är man det inte. På gott och ont. Jag har märkt att tröskeln till kristen verksamhet är lägre här i Borgå än den var där jag växte upp.

En middagsförmån

Som ung kristen tyckte Janne Löf att det var självklart att kristendomen skulle genomsyra allt i en människas liv. Var man kristen

Janne Löf är en av krafterna bakom Metallmässan och har arrangerat om såväl psalmer som liturgisk musik. Den som är nyfiken på hur det låter kan gå in på webbsidan www.jannelof.com och lyssna.

Jag kan tro fast jag inte förstår allt

skulle det synas! Visst tycker han så fortfarande, men i dag har han större förståelse för att tron tar sig olika uttryck hos olika människor.

”
Om vi sjunger om en Gud som är allsmäktig ska musiken vara därefter.

– I tonåren ser man allt svartvitt, så även jag. Allt har sin tid.

Han ville ha svar på alla frågor, och när det några år senare dök upp frågor han

inte hade svar på höll han på att tappa sin tro. Men perioden av tvivel var kort. I dag säger han att han tror mer än någonsin.

– Det var en oundviklig kris och en del av min religiösa utveckling. I dag kan jag tro fast jag inte förstår allt. Eftersom jag har en fru som doktorerar i teologi får jag diskutera tro vid middagsbordet. Det är en stor förmån för mig.

Radikalt budskap, radikal musikstil

Redan innan han började intressera sig för kristen tro hade Janne Löf ett intresse som var större än allt annat: musik. Som 11-åring började han spela gitarr.

– För mig var musiken en livsstil. I den musik jag lyssande på fanns en sorts svårbeskrivlig energi. Jag blev full av adrenalin när jag lyssnade till mina idoler.

I dag är han en musika-

lisk allätare som har skivor av alla sorter i hyllan – utom dansbandsmusik. Som tonåring lyssnade han mest på hårdrock. Håret fick växa och är långt än i dag. I de senare tonåren grundade han tillsammans med några kompisar det kristna death metal-bandet *Tinnitus*.

– Det var kul för oss unga killar att koppla ihop ett radikalt budskap med en radikal musikstil.

De fick väldigt mycket positiv feedback av lyssnarna och fansen, även om de äldre kyrkligt aktiva inte riktigt förstod sig på musiken.

– Bara den saken att vi skrek så mycket när vi sjöng att det var svårt att höra att lyriken faktiskt kunde handla om Jesus ... Men alla som känner till saken vet att just metallmusiken har väldigt hängivna lyssnare som faktiskt brukar kunna texterna utantill.

Tinnitus stupade efter ungefär fem år på det som har varit graven för så många andra band.

– Militären, studierna och flickvännerna ...

Jagcentrerad lovsång

Efter *Tinnitus* har han sysslat en hel del med lovsång, oftast helt enkelt för att det finns ett skriande behov av folk som kan spela ett instrument och kompa lovsången. Janne Löf har förundrat sig över att vi inte verkar ta lovsång som musik på allvar.

– Det är som om man skulle tänka: det här är lovsång, så det behöver inte vara bra. Men jag tycker att om vi sjunger om en Gud som är allsmäktig ska musiken vara därefter.

Därför bildade han ett lovsångsband med fasta medlemmar och inövad repertoar.

– Som lovsångsmusiker får man akta sig för att el-

da under en stämning med hjälp av musiken. Då tycker jag att man kör över den religiösa upplevelsen.

När Janne Löf gör upp en lovsångsrepertoar söker han gudcenterade lovsånger i stället för jagcenterade.

– Lovsånger börjar ofta med ”jag” och handlar om vad jag känner, tror eller vill. Psalmer handlar oftare om vad Gud gör. Jag tycker om den ödmjuka religiositet som finns i psalmerna. Lite av samma gudsfruktan som finns i arabvärlden, där man säger ”vi ses i morgon – om Gud vill”.

Metallmässa – kom ihåg öronpropparna

Vad tycker han då om kyrkans traditionella instrument, orgeln?

– Orgeln är ett fint instrument, men det är inte så många som lyssnar på orgelmusik hemma. Att ha ett band i kyrkan känns mer bekant för de flesta yngre lyssnare. Jag som är rytmiskt lagd stör mig väldigt mycket på andningspauserna i kyrkans psalmsång.

Andningspauserna försvinner när man har en trummis i kyrkan, och orgeln kan ändå vara med i bakgrunden. Det har de som besökt Metallmässan fått märka.

Metallmässan är ett koncept som uppkommit på finskt håll och introducerats i vårt finlandssvenska gudstjänstliv av just Janne Löf och hans fru **Mia Anderssén-Löf**. Den första Metallmässan ordnades år 2008, och sedan dess har det blivit några mässor per år på olika håll i landet. På hösten står Åbo och Esbo i turen.

– Vi erbjuder församlingarna ett färdigt paket där vi arrangerar såväl psalmerna som de liturgiska sångerna. Dessutom sköter vi ljud och ljus, säger Löf och berättar om olika sätt att få bukt med det besvärliga ekot. Kyrkor är, som känt, inte akustiskt planerade för metallmusik och ljudnivån är ofta på gränsen till vad som känns behagligt. Gudstjänstbesökarna erbjuds öronproppar.

– En del tycker det är störande, andra säger att det känns skönt att få skrika ut psalmerna.

Han hoppas att Metallmässan ska vara ett sätt för den som är nyfiken på kyrkan att hitta dit.

– Och till dem som klagar på att musiken i kyrkan är tråkig skulle jag vilja säga: gör något åt det själv då. Det ordnas temamässor i många församlingar, och de är väldigt populära. Gudstjänsten är vad vi gör den till.

Varje katastrof är en möjlighet – för någon

"En bankrånare är inte en som rånar en bank en bankrånare är en bank som rånar ett land".

Så mässar gruppen Movits! i sin låt *Balaclavaboogie* som går hårt åt dagens finansvärld och dess orwell-ska nyspråk.

Begreppet banker som rånarländerharsittursprung i den internationella valutafondens politik mot över-skuldsatta länder i tredje världen. Men "bankrånarna" kommer allt närmare. De ekonomiska vikingarna på Island lyckades på kort tid "råna" sitt eget land, ta ut storkovan för sig själva och lämna kvar skulderna åt skattebetalarna.

Låtens namnärkryptiskt, det har alltid funnit en aura av mystik kring bankväsendet: Du sätter in pengar i en bank. Banken lånar ut dem och vips, finns det dubbelt upp av varan.

Systemet har för all del visat sin styrka. Det sägs att den globala produktionen under de tio senaste åren åstadkommit 28 procent av alla varor som någonsin framställts.

Under samma tio år har finansinstrumenten utvecklat till den grad att ingen vet var skulderna sist och slutligen finns. Finanshusen påminner i dag om globala vadslagsbyråer.

Har du en miljon i lån och inte kan betala är det ditt problem. Har du hundra miljoner i lån och inte kan betala är det bankens problem. Hundra miljarder i lån som inte kan betalas blir allas vårt problem.

Vi behöver inte ha höga tankar om de politiker som gått "bankrånarnas" ären-

Jan Lindström

den genom att ta upp lån i stället för att låta betala för sig skattevägen. Egentligen borde vi vara tacksamma över att problemen fortfarande finns på politikernas bord och att demokratin har lite styrfart kvar.

För finanskrisen är samtidigt en kraftmätning mellan demokrati och kapitalism. Movits!-låten anger kraftmätningen med kodorden Chockterapi, Santiago 73 och New Orleans.

Kodorden betyder att man ska ta fram sin Naomi Klein, journalisten som för något år sedan skrev boken *Katastrofkapitalismen*. Dess bakgrund finns i femtiotalets experiment med chockterapi som bröt ner psykiskt sjuka patienter så att deras sinne blev ett oskrivet blad. Psykexperimentet övergavs eftersom människorna kunde brytas ner men inte byggas upp igen. Men i ekonomisk form lever experimentet kvar som Chicagoskolan, hävdar Klein.

Chicagoskolans metod är chockterapi. Den går ut på att införa renodlad kapitalism när folk är för chockade att göra motstånd, efter en statskupp eller en naturkatastrof. Kleins klassiska exempel är diktatorn Pinochets Chile och orkanen Katrina som drabbade New Orleans. Efter Katrina privatiserades stadens skol- och hälsoväsende redan innan alla invånare räddats.

Ser man på världen ur den synvinkeln är den pågående ekonomiska krisen en god sak som öppnar möjligheter för de behövliga katastroferna.

Iöverskuldssattastatersom USA och Grekland finns redan en djup misstro mot staten. En misstänksamhet som går ut över demokratin. Demokratin kan inte fungera utan offentlig makt och en stat utan pengar är en hjälplös aktör. När politiker inte vill bära upp de skatter som behövs är det illa.

Det är i USA som den sto-

ra kampen mellan kapitalism och demokrati förs. Där finns ingen annan räddare än amerikanerna själva.

"Ring Kina, vårt guld börjar sina.

Ring Kina vi kan väl få det på krita."

mässar Movits! i sin låt. I dag är 40 cent av varje dollar en amerikan lägger ut lånade pengar En mycket stor del av den amerikanska statsskulden finns hos den kinesiska diktaturen.

Den amerikanska demokratin sitter i kläm mellan en kapitalistisk diktatur och hemmakapitalister som ser stora möjligheter i en ekonomisk hårdsmälta.

Så var glad så länge det fortfarande finns demokratiskt valda aktörer som hanterar aldrig så stora problem. Movits! påminner om att det finns andra som är redo att ta över.

Klippet

Att den norske terroristen kallar Asig kristen har inte fått någon att ropa på rivning av kyrkor. I de nordiska länderna känner vi kristendomen bättre än islam, vi vet att våldsdåd inte förklaras av kyrkotillhörighet.

Det medvetandet måste djupna också när det gäller muslimska terrorister: Att en person eller grupp tar hela religionen som gisslan. Kan vi gemensamt bestämma oss för att minnas detta och i framtiden tillämpa det på vilken kategori det vara månne? När en blond man utför ett terrordåd är det ingen som kräver att alla andra blonda män ska ta avstånd från våld.

När en terrorist med extrem politisk ideologi skjuter ungdomar är det ingen som tror att all politik är farlig. Terrordådet i Oslo och på Utöya var

fullständigt, förtvivlat meningslöst. Men det är vår plikt att ändå försöka lära av historien.

Brita Häll på ledarplats i Kyrkans Tidning 4.7

När jag går i kyrkan upplever jag inte guds närvaro. Jag känner frid, harmoni och kopplar av från arbetslivets stress, men inget mer. Där emot tror jag på det som gud står för. De rättesnören som religionen ger är basen för att vårt samhälle ska fungera. Framför allt syns de i folks uppförande, beteende, bemötande. Om de basregler som finns i den kristna tron inte följs, blir Finland ett samhälle jag inte vill leva i.

Tommy Westerlund i Västra Nylands intervjuserie med lokalprofiler 6.8

Nätet synliggör de skumma gränser vi undviker i det dagliga livet. Vi får inte lura oss att tro att det går att städa upp på nätet. Men vi har anledning att tro att ett samhälle som bryr sig åtminstone i någon mån kan lätta på trycket. Sociala säkerhetsventiler är just bara det - säkerhetsventiler - men minimerar vi dem ska vi inte förvånas över rekylerna (...). Näthatet är inte ett isolerat fenomen utan en reaktion på förändring. Den som ser det som något nytt under solen har en begränsad infallsvinkel.

Torbjörn Kevin på ledarplats i Åbo Underrättelser 6.8

Inkast

Thomas Rosenberg
är sociolog, skriftställare och samtidsanalytiker.

När kallelsen går överstyr

Vad är väl bättre, och vackrare, än att känna sig kallad? Att fullgöra det man föresatt sig för att det känns rätt och riktigt. Inte för belöningens skull utan för att det är ens självklara plikt.

Att resonera så känns dammigt i dag, i en värld där drivkrafterna mäts i pengar och yttre prestation. För det är väl bara inom kyrkan och konsten man ännu kan tala om ett kall utan att bli utskratad – om ens där, för professionaliseringens mekanismer har även där gått långt.

Men så är det ju, att varje stark trend i samhället föder sin motkraft. När individualismen blir för uppenbar uppstår ett besynnerligt behov av dess motsats, det vill säga total underkastelse. I en kaotisk värld där alla värden är trampade i smutsen (eller åtminstone upplevs så) stiger det till slut fram någon som känner sig kallad att rädda världen undan det moraliska förfallet. Med svärd om nödvändigt.

Jag tänker självfallet på den ofattbara tragedin i Norge. Vilka motiv och bevekelsegrunder som än drev Anders Behring Breivik är det uppenbart att han är övertygad om att han gjort rätt. En riddare i kamp mot en drake i form av en norsk socialdemokrati som enligt Breivik öppnat slussarna för allt ont, det vill säga islam, kulturell röra och kvinnomakt.

Kvinnomakt, ja. En annan form av kallelse som gick överstyr är den Maria Åkerblom upplevde vid tiden för vårt inbördeskrig, och som i decennier framåt skulle fascinera och förskräcka en hel nation. Om den Åkerblomska rörelsens uppgång och fall kan vi läsa i två färskas böcker. Den ena skriven av Gustav Björkstrand, en populariserad och uppdaterad version av hans doktorsavhandling från 70-talet. Den andra en roman (och en övertygande sådan!) av Jolin Slotte, som i fiktionens form beskriver personer som befann sig inom och drabbades av Maria Åkerbloms kraftfält.

Sammantagna har böckerna, och den norska tragedin, för mig denna sommar blivit en stark påminnelse om hur stor längtan efter Sanningen kan vara, och mer så ju rörigare världen ter sig. Och hur fruktansvärt fel det kan gå när vi försöker uppnå den.

Kyrkpressen

tfn (09) 612 615 49 • redaktionen@kyrkpressen.fi

Chefredaktör och ansv. utgivare

May Wikström
tfn (09) 612 615 33, 040 153 0313
chefred@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors

Mannerheimvägen 16 A 9
00100 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49
Fax (09) 278 4138
e-post redaktionen@kyrkpressen.fi
Bank Sampo 800012-00105840

Redaktion i Österbotten

Norrmalmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
gsm 050 585 6460

Utgivare Fontana Media Ab

Redaktörer

(e-post namn@kyrkpressen.fi)
Rolf af Hällström,
tfn (09) 612 615 53
Christa Mickelsson,
tfn (09) 612 615 57
Johan Sandberg (Österbotten),
gsm 050 585 6460
Sofia Torvalds, tfn (09) 612 615 54
Marina Wiik, tfn (09) 612 615 52
Nina Österholm, tfn (09) 612 615 51

Webbredaktör

webred@kyrkpressen.fi

Layout

Christian Aarnio

Tryckt hos KSF Media Ab, Vanda 2011

Annonsoinfo Annonnsredaktör Marianne Tanttinen, tfn (09) 612 615 50, annons@kyrkpressen.fi. Pris 2,05 €/spmm (sv 1,65 €/spmm). Radannonser 4,50 €/rad inkl. moms. Familjeannonser 1 €/spmm inkl. moms. Moms 22 % tillkommer på övriga priser. Kyrkpressen utkommer normalt på torsdag och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före. Se mediekortet på www.kyrkpressen.fi för mera detaljer.

Annonsförsäljning (e-post namn@kyrkpressen.fi)

Tom Kytöpuuro, gsm 041 447 5725
Björn Sten, gsm 0400 012 390
Leif Westerling, gsm 050 329 4444, fax (09) 278 4138
Jonny Åstrand, tfn (06) 347 0608, gsm 0500 924 528, fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar tfn (09) 612 615 50, fax (09) 278 4138, prenumeration@kyrkpressen.fi. Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss. Prenumerationspriser Finland & Norden 58,50 € (halvår 35 €). Utlandet 71,50 €.

Text & bild: Sofia Torvalds

Vad kan små församlingar i Svenskfinland göra för nytta globalt? Svar: nästan vad som helst.

På höstens kyrktorg på olika håll i stiftet får de förtroendevalda i församlingarna bekanta sig med hur man kan bedriva global diakoni. Vi tjuvstartade med att be Cecilia Forsén från Kyrkans utlandshjälp berätta om det hon jobbar med för Rolf Blauberg, ung förtroendevald i Johannes församling i Helsingfors.

Församlingarnas budget görs upp av kyrkoherden i samarbete med de anställda. Det innebär att det oftast finns ett färdigt förslag på till exempel vilken missions- eller biståndsorganisation församlingen stöder och hur mycket pengar den får.

– Men jag som själv jobbat som diakonissa i tjugo år vet att mycket av planerandet görs på rutin för att det inte finns tid. Där kan intresserade förtroendevalda vara en stor resurs, säger Cecilia Forsén.

Rolf Blauberg utgår från att den budget som de förtroendevalda har att ta ställning till oftast inte ifrågasätts av de förtroendevalda.

– Men om det fanns något jag verkligen brann för, då tror jag nog att jag skulle tala för det.

Punktinsatser allt viktigare

– I församlingen finns stora möjligheter att göra också sådant som man inte har budgeterat pengar för. Man kan ordna egna jippon för att samla in pengar för något ändamål, säger Forsén.

Blauberg har uppskattat Johannes församlings fadderbarnsverksamhet.

– Vi har till exempel samlat in en kollekt för ett av församlingens fadderbarn under skribaläger. Det är fint att märka hur länge det barnet lever på den pengan.

Cecilia Forsén påminner om att våra pengar är mycket värda ute i världen.

– Det är en bra motivering att göra någonting, att pengarna växer mycket på vägen.

Blauberg undrar om hon någonsin får frågan om det lönar sig att göra någonting, vi är ju ändå så få och så långt borta här i Finland?

– Om jag tänker på insamlingen för Östafrika så är det nästan tvärtom, jag är förvånad över hur folk har engagerat sig mitt i sommaren och över hur mycket pengar vi fått in. Vi är kanske ett litet land, men folk vill verkligen hjälpa.

Bland andra missionsorganisationerna har länge samlat in pengar till exempel genom missionssyfoöreningar, ett traditionellt insamlingssätt som knap-

Rolf Blauberg från Johannes församling och Cecilia Forsén vid Kyrkans utlandshjälp träffades för att diskutera vad man som förtroendevald kan göra åt nöden ute i världen.

Smått blir stort – pengarna växer på vägen

past tilltalar dagens unga. Cecilia Forsén tror att den typen av insamlingsverksamhet blir allt sällsyntare. Hon visar upp en sked som är en del av Kyrkans utlandshjälp skedkampanj på Facebook.

– Jippon och punktinsatser kommer att bli allt vanligare.

Rolf Blauberg påpekar att de som är skeptiska till nyttan med bistånd behöver få information om konkreta

projekt. Det håller Cecilia Forsén med om.

– Vårt projekt för Borgå stift just nu är att bygga en skola i Kongo. Sedan får församlingarna tävla om vem som samlar in mest pengar för den.

Engagera de unga

Det tycker Rolf Blauberg låter intressant. Han böjer sig fram för att ta en broschyr med ett foto på skolbarn i det gamla skolhuset som

är byggt av lera och pinnar: lera som tyvärr sköljs bort med regn och pinnar som äts upp av termiter.

– Anställer ni lärarna också? frågar han som själv ska börja undervisa i modersmål i höst.

– Nej, vi bygger bara skolan, staten anställer lärarna, svarar Forsén.

– Det låter jättebra! tycker Blauberg och funderar på om man kunde få församlingens ungdomar

med i projektet på ett hörn. I Johannes församling har ungdomsarbetet lidit mycket av att det inte funnits någon samlingsplats, men det problemet ser ut att lösa sig till hösten.

Han sitter själv med i ett arbetsutskott som jobbar just med församlingens ungdomsverksamhet. Själv är han, som 25-åring, Johannes församlings yngsta förtroendevalda.

– Jag tycker det är beund-

ransvärt att du ställt upp i en ålder då det finns så mycket annat du kan göra, säger Cecilia Forsén.

Blauberg i sin tur tycker att han gärna ville ha in någon som är yngre än tjugo vid nästa församlingsval. Han är nästan för gammal för att riktigt kunna representera ”ungdomarna” i församlingen.

Frivilliga allt viktigare

Sista veckoslutet i januari samlas Borgå stift till kyrkhelg i Vasa. Eftersom Ungdomens kyrkodagar ordnas samtidigt finns det hopp om en dialog mellan generationerna. Cecilia Forsén påminner om att Elisabeth Rehn kommer att vara där för att tala om just Kongo och om hur de kvinnor som våldtagits och sargats under inbördeskriget kan leva vidare.

– Rehn berättade att när hon talade med en av kvinnorna och frågade vad kvinnorna i Kongo skulle behöva, då sa kvinnan: Se till att våra barn får gå i skola. Kvinnorna i Kongo förstår att skolan är viktig för att barnen ska ha en framtid, säger Forsén.

Hon påminner också om att det är bra att de förtroendevalda engagerar sig i olika projekt också för att vi går mot ekonomiskt kårvare tider och i framtiden kan vi inte räkna med att de församlingsanställda sköter allt. Det kommer att behövas folk som arbetar frivilligt, utan lön.

– Det har vi kanske inte märkt så mycket av i vår församling, påpekar Blauberg.

– I Helsingfors är det ännu rätt väl ställt. Men det finns redan församlingar ute i regionerna där kyrkoherden är den enda heltidsanställda, säger Forsén.

Om Kyrktorget

I höst arrangeras som vanligt Kyrktorg på många håll i stiftet. Kyrktorget är ett forum för anställda, förtroendevalda och frivilliga medarbetare i församlingarna. Under Kyrktorget får du information om vad som är aktuellt inom kyrka och församling. Under årets Kyrktorg diskuteras temat *Vem bryr sig?* – församlingen och kyrkan i ett globalt perspektiv, mission och internationell diakoni i dag. Diskussionerna riktar sig främst till förtroendevalda och frivilliga i församlingarna.

Kyrktorget program för förtroendevalda börjar klockan 17.00 med kaffe, bokförsäljning och utställare. Klockan 18.00 börjar diskussionen *Vem bryr sig?* med ett inledande föredrag. Se tidtabellen på sista sidan av Kyrkpressen.

DET HÄNDER I SEPTEMBER Kom och nosa på nya Kyrkpressen!

Kyrkpressen förnyas i höst och under Kyrktorgen har du möjlighet att tjuvkika lite på den nya tidningen. Chefredaktör May Wikström finns på plats vid samlingen för förtroendevalda. Se tidtabellen på sista sidan av Kyrkpressen.

Kyrkpressen

Evighetsmaskin!

Aira Samulin är inbiten användare av Bioteekkis Hainrusto + Viher-simpukka:

”Det knakar inte i lederna då jag tar två kapslar om dagen av preparatet, så det gör jag även i fortsättningen.”
Pröva du också; hajbrosk stärker och grön-mussla smörjer!

BIOTEKIN Hainrusto+Viher-simpukka

- Innehåller viktiga byggstenar för lederna
- Ledernas rörlighet och spänst ökar
- Även för långvarig användning

Försäljning: hälso- och naturkostaffärer samt -avdelningar

SUOMEN **BIOTEKKI OY**

Tel. (02) 434 7000 • www.bioteekki.fi

Kyrkan med på datafestival

Assembly-festivalen för digital kultur samlade i helgen tusentals entusiaster för att spela dataspel, koda och testa nya program på Hartwall Arenan i Helsingfors.

Kyrkan deltog i festivalen för andra gången och erbjöd deltagarna möjlighet att ladda mobiltelefonen, datorn – eller sig själva.

– Vi hade fyra sängar där trötta spelare kunde ta timmeslånga sovpauser. Dessutom ordnade vi ett virtuellt lägerbål och olika tävlingar, säger **Antti Siukonen**, chefredaktör för ungdomsmediet Fleim.

Siukonen var på Assembly under två eftermiddagar och ser positivt på upplevelsen.

– Människor bemötte oss väldigt öppet, ingen undrade varför kyrkan var där utan det kändes naturligt, säger Siukonen.

Han ser det som självklart att kyrkan är närvarande där människor samlas.

– Vårt grunduppslag är att förmedla närvaro och budskap mitt i vardagen. Genom vår blogg kunde också de som inte själva var på Assembly ta del av det som hände där. (MW)

Pirita Paananen

Vid kyrkans "lägerbål" på helgens Assembly-festival kunde man sjunga bekanta sånger från skriftskolan.

FMS mathjälp når fram till Etiopien

Finska Missionssällskapet gav i mitten på juli 70 000 euro ur sin katastroffond till offren för torkan i Etiopien. Hjälpfen förmedlas via Mekane Yesuskyrkan.

– Hjälpfen distribueras till Gasara-området som statens utsett till Mekane Yesuskyrkans hjälpområde, berättar Finska Missionssällskapets områdesansvariga **Elisa Blomberg**.

Blomberg har varit i kontakt med koordinatören för Mekane Yesuskyrkans utvecklingsavdelning, **Debela Kenea**, som berättar att 8430 människor är i behov av hjälp på området.

Hjälpfen ges först i form av mathjälp: var och en får varje månad 15 kg majs, 1,5 kg örter, 0,5 liter olja och 4,5 kg annan mat.

Gasara-området ligger i landskapet Bale, 430 km sydost från Addis Abeba. Till området hör 18 kommuner, varav 15 behöver omedelbar hjälp. Största delen av dessa ligger på slätten och de lider av kronisk torka. (FMS/Kp)

Komplettering

I förra veckans tidning nämndes olika sätt att hjälpa Östafrika. Till listan över donationstelefoner hör också Finska Missionssällskapets katastroffond som man kan stöda genom att ringa 0600 02020 (19,95 euro + lna).

Kp-aktiv/Nina Ostenholm

Välsignad skolstart

Tusentals förstaklassister välsignas under de närmaste veckorna inför skolstarten, en tradition som växer sig allt starkare på många håll i stiftet. Bland andra Kimito, Västanfjärd och Malax församlingar välsignar ettor inför skolstarten på söndag (14.8) men också Matteus, Karis och Ingå församlingar välsignar skolelever nästa vecka. Se församlingsannonseringen på sidorna 7–8 för närmare information!

I den finska webbkyrkan Lastenkirkko.fi arrangeras en virtuell välsignelse den 14.8. (NÖ)

Eutanasi – uttryck för kontrollbehov?

Jaana Hallamaa skulle inte kunna tänka sig att själv vara i behov av eutanasi. Hon litar på att hon får adekvat vård den dag hon inte klarar av att sköta om sig själv längre.

Text & bild: Marina Wiik

Förra veckan skapade finländarnas förhållningssätt till eutanasi eller aktiv dödshjälp rubriker i flera medier. Professor Jaana Hallamaa anser att diskussionen börjat i fel ända.

Enligt en undersökning som ursprungligen publicerades i veckoslutsbilagan Sunnuntaisuomalainen skulle över 70 procent av finländarna tillåta att läkaren påskyndade deras död ifall de var oåterkalleligt sjuka och hade outhärdliga smärtor.

Undersökningen, som hade 1 200 respondenter, får stark kritik av **Jaana Hallamaa**, professor i societik vid enheten för systematisk teologi vid Helsingfors universitet.

– Frågan är fel ställd. Man borde i stället ta reda på ifall den rådande synen på vård borde ändras så att det skulle ses som en del av vården att ta patientens liv, säger Hallamaa.

Hon ser det som beklagligt att man diskuterar eutanasi i stället för att gå till grundfrågan om vad som

är acceptabelt att dö i och vilka beslut som kan bli aktuella i livets slutskede.

– Patienten kan ha framfört önskemål om att undgå tunga behandlingar såsom återupplivning, men inte nödvändigtvis pratat om det med sina närmaste som kan ha en helt annan syn på hur vården ska se ut.

Livsviktig kontakt

Eutanasi började diskuteras i synnerhet inom biotiken på 1960- och 70-talen, då det blev möjligt att utföra organtransplantationer och upprätthålla till exempel andning med hjälp av maskiner.

– Hur man definierar död blev en tröskelfråga. Tidigare ansågs en person vars hjärta stannat vara död, numera är det avgörande huruvida hjärnan fungerar eller inte, säger Hallamaa.

Hur förhåller sig kyrkan och teologer till frågan?

– Det finns inget kyrkosamfund som anser att man borde upprätthålla liv till varje pris. Teologer uppfattar inte i första hand livet ur biologiskt utan ur ett kommunikations- och gemenskapsperspektiv. En människovärdig existens innebär alltid en möjlighet till kontakt.

Det betyder ändå inte man understöder eutanasi.

– Ofta brukar man skilja mellan att låta bli att ge någon viss typ av behandling och att avsluta alla livsfunktioner med en spruta. Det förra är inte eutanasi, men nog det senare.

I Finland är det inte ett brott att hjälpa någon begå självmord, men för läkare är det förbjudet.

– Om man ger överansvaret för sitt liv till vårdpersonal borde det ske enligt vissa kriterier, men hur definierar man livets värde? Var går gränsen för att det ska anses berättigat att avsluta det? undrar Hallamaa.

Tidsenligt kontrollbehov

Enkäten i Sunnuntaisuomalainen tog speciellt fasta på människors rädsla för en smärtsam död. Hallamaa ser kopplingen som naturlig.

– I västvärlden har vi redan i tvåhundra år motverkat fysiska straff, tanken om att undvika smärta är djupt inrotad hos oss.

Hon ser ändå nutidsmänniskans önskan om att kunna kontrollera också döden som en del av en större samhällelig trend.

– I dagens samhälle ses varje människa som sin egen lyckas smed; hon ska vara oberoende och ta ansvar för sig själv. Den svårt

sjuka vill behålla kontrollen och inte vara en börda för sina närstående. Han skulle till och med kunna se det som sin plikt att tacka ja till eutanasi om möjligheten fanns, förklarar Hallamaa.

Hallamaa tror att behovet av eutanasi i hög grad kunde ersättas om den palliativa vården – och framför allt dess rykte – skulle förbättras.

– Den död som omskrivs i medierna är aldrig vacker och fridfull, utan fokuserar på hur dålig åldringsvården är. Artiklarna om medicin är i sin tur ofta hjältehistorier, vilket gör det svårt för anhöriga till svårt sjuka att acceptera att vårdpersonalen inte kan göra mer än de redan gjort.

I dag är eutanasi tillåtet i Nederländerna, Belgien och Schweiz. Hallamaa tror att erfarenheterna där kommer att vara avgörande för hur aktiv dödshjälp behandlas i den finska lagstiftningen. Däremot förutspår hon en skiftning i hur ämnet kommer att vinklas i framtiden.

– Jag ser det som troligt att man kommer att se eutanasi som en ekonomisk angelägenhet snarare än som en etisk sådan. En nyckelfråga blir om vi har råd att upprätthålla icke-produktivt liv.

Vi utför:

- försäkringsarbeten
- krockskadereparationer
- ytbehandlings- och målningsarbeten på underleverans
- även andra krävande målningsarbeten
- byte av vindrutor

Franks
måleri

Målarstigen 35, 68810 Ytteresse
Tfn 050 589 2561, 06 721 0104
Fax 06 863 7820
franksmaleri@co.inet.fi

KALENDERN 12.8-18.8

Helsingfors prosteri

Johannes

www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes

Fr 12.8

kl. 12 Lunchmusik i domkyrkans krypta
Sö 14.8
kl. 12 Högmässa i Johanneskyrkan. Djupsjöbacka, Sundström, Löfman

kl. 15 Nattvardsgudstjänst i Folkhälsans seniorhus. Sundström, sommarteolog Emma Audas, Löfman

kl. 20 Konsert i Helsingfors domkyrka

Må 15.8

kl. 19 Konsert i Berghälls kyrka

Ti 16.8

kl. 12 Lunchmusik i Gamla kyrkan. Tiina Ilonen, orgel

On 17.8

kl. 12 Lunchmusik i Helsingfors domkyrka

kl. 14 Sommarcafé i S:t Jacobs kyrka

kl. 18 Kvällsmässa i Tomas kyrka. Ray, sommarteolog Emma Audas, Böckerman

kl. 20 Konsert i Helsingfors domkyrkas krypta

To 18.8

kl. 13 Klavertramp i Berghälls kyrka. Efter musikstunden servering och presentation av musiken i Berghällsgården

UTFÄRD

Välkommen med på den traditionella höstmarknaden i Ekenäs torsdag 22.9. Start kl. 9 från Kiasma. Möjlighet till uppköp m.m. Lunch på restaurang GH kl. 13 varefter retur till Helsingfors. Pris 20 euro. Anmälningar till kansliet tfn 09-23407700 senast fredag 9.9

Matteus

Matteus hemsida: www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus
Sommartid 1.6-31.8:
Pastorskansliet är öppet må-fr kl. 9-14, tfn (09) 2340 7300
Diakonimottagning är ti och to kl. 10-11

MATTEUSKYRKAN Åbohusv.
Sö 14.8 kl. 11 förbönststud före gudstjänsten (2 vän). Närmare info: Matias Gädda, tfn 050-326 3327.

Sö 14.8 kl. 12 högm, Ahlfors, Malmgren. Kyrkkaffe

Må 15.8 kl. 18 de nya ettorna och övriga barn välsignas. Helena Rönnberg, Catarina Bärlund-Palm och Anna Brummer medv.

MARIELUNDSKAPELLET I NORDSJÖ KYRKA Hamnholmsvägen 7

Sö 14.8 kl. 10 högm, Ahlfors, Malmgren. Kyrkkaffe.

KVÄLSUTFÄRD TILL MALMS BEGRAVNINGSPLATS To 18.8 Vi upplever trädgårdskultur och kulturhistoria i hjärtat av Helsingfors på kyrkogården i Malm tillsammans med Stefan Forsén och Anna Brummer. Gemensam transport - guidad rundtur - servering – kvälls-andakt.

Start kl. 17.30 från Matteuskyrkan, tillbaka ca kl. 21. Pris: 10 euro. Info: Anna Brummer, tfn 050-380 3975.

Anm. till kansliet senast fr 12.8.
BABY- OCH KNATTERYTMIK HÖSTEN 2011 Måndagsförmiddagar för barn i åldern 0-4 år, i klubbbrummet i Matteuskyrkan (2 vän). Grupper i 30/45 minuters pass. Start 5.9. Anmälan tas emot fr.o.m. 15.8 per e-post anna.brummer@gmail.com (ange ditt namn, barnets namn, barnets personbeteckning, postadress och gsm-tfn) eller kl. 9-13 på tfn: 09-23407326. Gruppindelningen meddelas senast 26.8. Ledare Anna Brummer
KÖRERNA STARTAR V. 36
Matteus barnkör (åk 1-4) Övningsiderna klarnar då skolan börjar.
Matteus diskantkör (åk 5-)
Matteuskyrkan (2 vän) tisdagar kl. 16.30-17.30. Start 6.9.
Matteus kyrkokör
Matteuskyrkan (2 vän) tisdagar kl 18.30-20.30. Start 6.9.
Ledare: kantor Kira Lankinen, tfn 050-414 7860.

Petrus

www.petrusforsamling.net

Sö 15.8

- **kl. 10** Högmässa i Munksnäs kyrka. Thylin, Söderström. Missionskaffe med församlingens missionär Ruth Åbacka (SLEF/ Kenya)

- **kl. 12** Gudstjänst i Äggelby gamla kyrka. Granlund, Söderström

On 17.8

- **kl. 17.30** Sommar-Puls vid Seuris (Månsasvägen 21). Grillning, knytkalas och gemenskap för hela familjen

Åktenskapskurs – en investering för livet! Friskvård för par i alla åldrar sju onsdagskvällar i höst i Månsas kyrka med start 28.9. Barnpassning. Mera info på webben.

Församlingsutfärd till Svart-holmen to 18.8. B. Sandell, Monnberg, Riska, Nybergh. Träff vid Edesviken kl. 16.30 (avfärd kl. 17). Edesvikens brygga finns i åndan av Södra Hesperiagatan. Priset 10 euro inkluderar transport och mat (buffet med broiler, ris, sallad + kaffe och örfil). Anmäl senast torsdag 11.8 till kansliet tfn 2340 7100.

Helsingfors prosteri

LEKHOLMEN

SOMMAREN 2011

De svenska helsingforsförsamlingarnas lägergård Lekholmen är öppen fram till 14.8. Lö 13.8 grillfest och musik.

Sö 14.8. firas familjemässa kl. 11 med Matteus församling. Säsongen avslutas.

Till holmen kommer man med turbåten m/s Norsö från Humleuddsvägen 15 på Degerö. Se www.lekholmen.fi

Tidtabellen jämte mer info finns också i årets Lekholms-broschyr.

Utfärd till Noux nationalpark
Torsdagen d 18.8. göres en utfärd till Noux nationalpark. Start från Järnvägsstationen kl 8.45. Tillbaka i Helsingfors ca kl. 17. I Noux finns vandringsleder på 4 km och 7 km som vi vandrar. Egen liten matsäck medtages. Kaffe och korvgrillning avgiftsfritt. Var och en betalar tåg- och bussresan. Arr Centralen för församlingsarbete, Diakonin. Anmälningar göres till Kristina Jansson-Saa-rela, tfn 09 2340 2540 (som-marledig 4.7.-7.8.) eller kansliet 09 2340 538.

Utfärd till Tyrvis kyrka
Handikappvänlig utfärd till Tyrvis kyrka i Sastamala den 6.9. Start kl 10 från Kiasma, tillbaka igen ca kl. 18. Guidad rundtur i kyrkan på svenska, lunch o kaffe i ravintola Patruuna samt besök i Mouhijärvis Herkkujuusto butik. Avgift 20 euro. Anmälningar till Kristina Jansson-Saarela, tfn 09 2340 2540 (semester 4.7.-7.8.).
Församlingarnas samtalstjänst
dejourerar på tfn 01019-0072 (från utlandet +358 1019 0072) varje kväll kl.20-24. En web-baserad hjälptjänst finns på adressen http://evl.fi/natjour
Användaren behöver inte uppge namn, e-postadress eller andra uppgifter som kan leda till identifiering utan väljer själv en signatur och ett lösenord. Ring eller skriv när Du behöver stöd!
Huvudstadsregionens församlingars **PODCAST:** Aktuellt från kyrka och församling. Flera nya inslag varje vecka. Lyssna: www.pod.fi/svenska
Mer info: www.helsingforsforsamlingar.fi

Deutsche Gemeinde

So 14.8. 11.00 Uhr Gottesdienst (Minnamari Helaseppä)

Domprostieriet

Borgå

Sö 14.8 kl. 10 Gudstjänst i S:t Olofs kapell, Pellinge, Smeds, Helenelund, efteråt kyrkkaffe.

Kl. 12 Högmässa i domkyrkan, Eisentraut-Söderström, Smeds,

Insidan

Söderström.

Må 15.8 kl.18 Välsignelse av elever i årskurs 1 och deras fam- miljer i Lilla kyrkan, S Lindgård, Geisor, Krogars, Helenelund.

Musik i sommarkvällen Sö 14.8 kl. 18 i Kullo bykyrka och On 17.8 kl. 19 i S:t Olofs kapell, Camilla Wiksten-Rönnbacka, Elina Mieskolainen, violin, Mikael Helenelund, piano, orgel.
Orgelkvart i domkyrkan kl. 12 ti 16.8 Mikael Helenelund och To 18.8 Minna Wesslund.

To 18.8 kl. 20 Konsert i domkyrkan, Mia Huhta, sopran, Tep-po Ali-Mattila, violin, Markku Mäkinen, orgel.

Dagklubbarna startar från 16.8 i Tomtebo, Välax, Näse, Kullo, Mariagården.

Lapträsk

Sö 14 kl 10 Mässa i kyrkan, CÅ, KBÅ

Liljendal

Sö 14.8 kl 12 Gudstjänst. Håkan Djupsjöbacka, Antti Jokinen.
kl 18 Välsignelseakt för förskolans elever i kyrkan
Må 15.8 Pastorskansliet stängt p.g.a. skolning

Lovisa

Sö 14.8. kl 10 Högmässa i ka- pellet, Carlström, Jokinen
Må 15.8. kl. 18 Välsignelse av ettorna i kapellet, Carlström, Kaustell, Jokinen
Ti 16.8. kl 13 obs! Sommarcafé i Tikva, Kastrén, Jokinen
To 17.8. kl 18 Grillfest på går- den vid Valkom kyrka

Pernå

Sö 14.8 kl. 10.00 Högmässa i kyrkan, Robert Lemberg, Camilla Wiksten-Rönnbacka
kl. 13.00 Mässa i Sarvsalö ka- pell, Robert Lemberg, Camilla Wiksten-Rönnbacka.
Må 15.8 Pastorskansliet är stängt p.g.a skolning.
To 18.8 kl. 18.00 Tvåspråkig sensommarsamling och födel- sedagsfest för alla som under året fyller 70, 75 eller 80 år. Vi inleder i kyrkan och fortsätter i Sockenstugan. Jubilarerna får en personlig inbjudan per post.

Sibbo

SIBBO KYRKA:
Sö kl 12 mässa Katja Korpi, Simon Djupsjö- backa.
Sö kl 14 välsignelse av förstaklassisterna, Korpi, Djup- sjöbacka.
N PAIPIS: Sö kl 16 (obs tiden!) mässa Korpi, Djupsjöbacka.
Sommarmusik To kl 19.30 18.8 i Sibbo gamla kyrka S:t Sigfrid. Telemann 330 år.
Johanna Fernholm mezzo- sopran, Petra Aminoff flauto traverso, Pilvi Listo cembalo.
Fritt inträde, program 5 euro.
Sibbo Marthaförenings klock- stapelcafé.

Mellersta Nylands prosteri

Esbo

Högmässa i Esbo domkyrka, Kyrkparken 5, sö 14.8 kl. 12.15, Rönnberg, N. Kronlund. Kyrk- kaffe i prästgården.
Musik i sommarkvällen i Esbo domkyrka sö 14.8 kl. 19. Med- eltida vindar. Sångensemblen Vanitatum Vanitas: Teija Kai- piainen, Terhi Paukku, Mari Lavikainen. Fritt intr. o. progr. Konsertserien avsl.

Välsignelse av förstaklassister fre 19.8 kl. 9 i Esbovikens kyrka, Skepparg. 8
fre 19.8 kl. 10. 15 i Hagalunds kyrka, Kyrkst. 6
må 22.8 kl. 10 i Mattby kapell, Lisasgr. 3
må 22.8 kl. 18 i Esbo domkyr-

ka, Kyrkparken 5

ti 23.8 kl 18 i Köklax kapell, Handelsb. 1. Alla ettor får en egen Bibel för barn.

Familjeklubbar:

Köklax kapell, Handelsb. 1, Familjecafé må 9.30-12. Start 29.8.

Sökö kapell, Sökögr. 3, Sång och lek ti 9.30-11. Start 23.8. Mattby kapell, Lisasgr. 3, Imse- Vimse on och fre 9.30-11.30. Start 2.9.

Dagklubbar:

Röda stugan, Brinkängsv. 4, äldre barn ti, to, fre kl. 9-12, start 17.8, yngre barn må och on kl. 9-12, start 18.8. Carlberg, Ungdomsv. 10, må, on o. fre 9-12. Start 17.8. Esbo domkyrkas församlings- gård, Kyrkstr. 2, må-to 9-12. Start 16.8. Esbovikens kyrka, Skepparg. 8, ti, on o. to 9-12. Start 22.8. Olars-klubben on, to, fre 9-12. OBS! Start i Mattby kapell, Li- sasgr. 3, 18.8.

Eftisarna startar 16.8. Miniorklubbarna för 7-12-åringar startar v. 37: Kock-klubben i Karabacka kapell, Karabackav. 12 må kl.17-18.30. Start 12.9. Vi kockar smått och gott. Klubb Fisken i Gäddviks kapell Gammalgäddsv. 1 to kl.17.30-19. OBS! Ny veckodag! Start 14.9. Vi pysslar, leker och kockar ibland. Flick-klubben i Köklax kapell, Handelsb. 1 to kl.17.30-19. OBS! Ny veckodag! Start 14.9. Vi pysslar, leker och har skoj. Anmälning v. 36, må 5.9 kl.8 - fre 9.9 kl.12 ENDAST per e-post till camilla.dannholm@evl.fi
Platser enl. anm.ordning. En- dast barn fr. samma hushåll kan anmälas samtidigt.
Max 10 barn/klubb, minst 5 barn/klubb! Bekräftelse av plats meddelas fre 9.9 fr.o.m. kl.12. Klubbarna är gratis. Mer info: ungd.arb.led. Camilla Dann- holm, 040-7099446, camilla. dannholm@evl.fi
Pilgrimsvandring ti 23.8 Start fr. Sökö kapell, Sökögr. 3, kl. 18. Kvällste i Esbovikens kyrka, Skepparg. 8. Mer info: Brita Ahlbeck, 040 546 5194. Ingen förhandsanm.

Några platser kvar på re- treaten på Snoan 2-4.9. Tema: Svaghet är styrka, retre- atled. Elsa Tenhonen. Pris: 75 euro esbobor, 120 euro övriga. Bindande anm. så fort som möjl. t. Ann-Christin Lintula 8050 3211, 050 432 7526, ann- christin.lintula@evl.fi
Kyrkrunda på Esbodagen lö 27.8. Start kl. 10 m. guidning i Esbo domkyrka, därefter be- ställd buss t. Esbovikens kyrka, Mataskärs kapell o. Otnäs ka- pell. Kaffepaus på vägen. Till- baka v. Esbo domkyrka ca kl. 13.30. Ingen förhandsanm.

Grankulla

Sö 14.8 kl 12 Högmässa, Ulrik Sandell, Heli Peitsalo. Au- lakaffe.
Ti 17.8 kl 18.30 Förstaklassis- ternas välsignelseandakt, Ulrik Sandell, Yvonne Fransman. Efteråt saft och munkar samt kaffe/te i övre salen.
Anmälningar till höstens dag- klubb för barn som fyllt 3 år tas emot av Yvonne Fransman per tfn 050 443 0045.

Kyrkslätt

Sö 14.8 kl. 12 Högmässa i Kyrk- slätts kyrka, Monica Heikel- Nyberg, Henrico Stewen.
To 18.8 kl. 19 Välsignelse av första klassister i Kyrkslätts kyrka, Monica Heikel-Nyberg, Henrico Stewen.

Tammerfors

Lö 13.8. Konfirmationsövning/ fotografering 11-12.30 i Finlay- sons kyrka.

Lö 13.8. ”Sommarkvällens musik”-konsert i Tavastkyro kyrka kl 20 med Pia Leikas, Denise Ward och Paula Sirén. Fritt inträde, program 5 euro.
Sö 14.8. Högmässa och konfir- mation 10.30 Finlaysons kyrka, K Rantala, P Sirén

Vanda

Högmässa med konfirmation
sö 14.8 kl 9.30 i Helsinge kyrka S:t Lars, Kaj Andersson kon- firmator och predikant, Martin Fagerudd liturg, Håkan Wik- man kantor.
Pastorskansliet är stängt 17.8. Besök våra hemsidor www.van- dasvenskaforsamling.fi

Raseborgs prosteri

Bromarv

Sö 14.8. 9 sönd. e. Pingst, Kon- firmationsgudstjänst kl. 13.00, Uolevi Salminen, Per Lindgård, Tom Blomfelt m.fl.
Må 15.8 kl. 16.30, Välsignelse av skolstarten i kyrkan, Tom Blomfelt, Uolevi Salminen, So- fia Lindroos. Saftkalas i kyrkan efteråt.

Ekenäs

Sö 14.8 kl. 10 Högmässa, A. Lindström, M. Danielsson.
Må 15.8 kl. 18 Välsignelse- andakt i kyrkan för årets förstaklassister, T. Wilman, M. Danielsson, K. Wikström. Väl- kommen med hela familjen! www.ekenasforsamling.fi

Hangö

To 11.8 Gårdsloppis vid Bang. 27 kl. 13-16. Intäkterna går till församlingens diakoniverk- samhet.
To 11.8 Sista Sommarcaféet kl. 14-16 vid Bang. 27.
Sö 14.8 Högmässa i kyrkan kl. 12,A-S. Nylund, R. Näse.
On 17.8 Onsdagsöppet för ungdomar startar igen kl. 18-20 på Bang. 27.

Ingå

Lö 13.8. konstens natt, kl 18.00, liten konsert i Prästgården. Maarit Lassila, Marianne Gus- tafsson Burgmann
Sö 14.8. 9 s. e. pingst, kl 10.00 högmässa i Degerby kyrka.
Sö 14.8. kl 18.00 musikandakt i Fagervik kyrka. Katarina Kvarn- ström, sång.
Ons 17.8 kl 19.00 konsert i Ingå kyrka. Marianne Gustafsson Burgmann, orgel. Program 5 euro. Kaffeservering efter kon- serten. Intäkterna till förmån för diakoniverksamheten i för- samlingen.
To 18.8. kl 18.00 ettornas väl- signelse i Ingå kyrka. Torsten Sandell, Solveig Björklund- Sjöholm.
Verksamhet på finska:
Tii 16.8 klo 18.30 ekaluok- kalaisten siunaaminen Inkoon kirkossa, Eeva Makweri.
To 18.8 klo 19.00 miesten saunailta Pappilassa. Erkki Päivärinta.

Karis

Sö 14.8 kl. 10 Gudstjänst i S:ta Katarina kyrka. Raunio; Bonac- ci. Kyrkkaffe.
Må 15.8 kl. 15-17 Öppet hus på Lilla Prästgården.
kl. 18 Välsignelse av första klassister i S:ta Katarina kyrka. Terlinden; Bonacci; Laxell.
Ti 30.8 kl. 10-16 Pensionärs- dag på Rosvik med program ute och inne, lunch och kaffe.

Pris 10euro (transport ordnas vid behov 5 euro), anmälan se- nast 23.8 till kansliet 279 3000.

Pojo

Sö 14.08 kl 18 Kvällsgudstjänst i Ramskulla. Elsa Tenhonen, Marjo Danielsson.

Må 15.08 kl 18 Välsignelse av 1-klassisterna i kyrkan.

Sjundeå

Sö 14.8 kl. 10 Mässa i kyrkan med Eimer Wasströms av- skedspredikan. Kyrkokören Vox Petri, Katarina Kvarnström och en musikgrupp medverkar. Därefter kyrkkaffe och av- skedsfest i Capella.

kl. 19 ”Kyrkan och jazz” – jam- session i Fanjunkars.
Församlingens sommarutfärd torsdag 18.8 till Tusby. Mer info och anmälningar (eventuellt några platser kvar) på pas- torskansliet vardagar kl. 9-13 tel. 09-8190910.

Snappertuna

Söndagen 14.08 kl.11.00 Mässa i Boxbygdestuga.
Söndagen 21.08 kl 10.00 Guds- tjänst i Snappertuna kyrka. Markus Weckström och Pia Nygård. Varmt välkomna!

Tenala

Sö 14.8, 9 sönd. e. Pingst, Konfirmationsgudstjänst kl. 10.00, Staffan Söderlund, Sofia Lindroos, Tom Blomfelt m.fl.
Må 15.8 kl. 18.00, Välsignelse av skolstarten i kyrkan, Tom Blomfelt, Staffan Söderlund, Sofia Lindroos. Saftkalas i kyr- kan efteråt.

Åbolands prosteri

Kimitoön

Kimito:

Fr 12.8 kl 18 Vesper. Björkgren, Sundroos.

Sö 14.8 kl 10 Gudstjänst. Björk- gren, Sundroos.

Sö 14.8 kl 18 Välsignelse inför skolstarten. Björkgren, Sun- droos, Cederström
To 18.8 kl 18 Tvåspråkig som- marandakt vid Kårkulla byalags grillstuga. Backström, Sun- droos.

Västanfjärd:

Sö 14.8 kl 12 Gudstjänst i gamla kyrkan. Backström, No- ponen

Sö 14.8 kl 17 Välsignelse av årets ettor i gamla kyrkan.

Backström

Dragsfjärd:

Sö 14.8 kl 18 Utegudstjänst vid Kolaugnarna. Backström, Noponen

Hitis:

Sö 14.8 kl 13 Gudstjänst. Back- ström, Wallgren

Åbo

to. 11.8 kl. 19 Mässa i Skarp- skyttekapellet, Sepponen
sö. 14.8 kl. 12 Högmässa i Skarpskyttekapellet, Seppo- nen, Ellfolk

må. 15.8 kl. 18 Välsignelse inför skolstarten i Domkyrkan, Sep- ponen, Ellfolk.

ons. 17.8 kl. 13-15 Sommarcafé i Aurelia (1 vän.)

Hundläger 16-18.9.2011

Det finns ännu några platser kvar till hundlägret. Välkom- men med på ett oförglömligt veckoslut tillsammans med din hund! Åbo svenska församling ordnar ett veckoslutsläger för hundägare och deras hundar på Bergshagen i Iniö. På programmet står; prome- nader i naturen, gemenskap,

hundgudstjänst, vardagslyd-nadsskolning mm. Pris: 105Ð/ person (hundarna gratis). Anmälning per tel. 040-341 74 58, sista anmälningsdagen är 15.8.2011.

Ålands prosteri

Hammarland

Sö 14.8 Sammanlyst Guds-tjänst i Eckerö kl 10.30 Sirkka-Liisa Enqvist, Carl Mi-cael Dan.
Sö 14.8 Friluftsgudstjänst på Äppelö kl 14.00, avfärd från Skarpnåtö kl 13.00 med cykel-färjan.
Kostnad 5 euro. Jon Lindeman leder gudstjänsten. Utrusta dej med kaffekorg.
Prosteriets pensionärsläger 23-25.8 på Lemböte lägergård. Tema: resor i när och fjärran. En hemlig utfärd ingår i pro-grammet. Pris 50 euro, anmäl senast 15.8 till M:hamns förs tel 5360.

Jomala

14.8 9 sönd. e pingst kl. 11 Gudstjänst, B Erickson, M Backman.

Sund-Vårdö

Sö 14.8 Högmässa i Vårdö kyrka kl 11.00, Mathias Junell, Magnus Dahlbacka, Maria Sjölund

Närpes prosteri

Korsnäs

Sö 11.00 Gudstjänst i kyrkan, Guy Kronqvist, Richard Mitts. Efteråt kyrkkaffe i församlings-hemmet till förmån för mis-sionsarbetet.

Lappfjärd-Kristinestad

www.lappfjard-kristinestadsforsamling.fi
Kristinestad
Sö 14.8 kl 12 Högmässa, Saari-nen, Nilsson
Lappfjärd
Sö 14.8 kl 10 Högmässa, Saari-nen, Nilsson
Kl 19 Estlandsafton i Dagsmark bönehus, J Martikainen Sideby
Sö 14.8 kl 18 Högmässa, Saari-nen, Nilsson

Närpes

www.narpesforsamling.fi
Kyrkan 9sönd e pingst kl.10 Högmässa
Fr.12.8 kl.20.30 Visafton
Sö 14.8 kl.15 Sommarsamling i Pjelax bönehus,
Ti 16.8 kl.19 Sorgegruppen i Församlingshemmet

Pörtom

Idag Torsdag 11.8 kl.20 Musik i augustikvällen i Kyrkan Helene Nyberg & Thomas Enroth,Fritt inträde.
Lördag 13.8 kl.19 Sommarfest i Kyrkan Rolf Lidsle, Ivi Kask, Strängbandet, Lidman, Björk-strand.
Söndag 14.8 kl. 12 Gudstjänst Björkstrand, Lidman, Kyr-kokören, Erik & L-E Nygård violin
Efter gudstjänsten servering i församlingshemmet.
kl.14 Kyrkfest Ingmar Weck-ström, Erik & L-E Nygård, Ivi Kask, Strängbandet, Lidman, Björkstrand.
Onsdag 17.8 kl.16 Sångandakt i Prästhagen o. kl.17 i Pörtehem-met, Björkstrand
Torsdag 18.8 kl.20 Musik i augustikvällen i Kyrkan David Strömbäck & comp.grupp.

Övermark

Sö 14.8 kl.10 Högmässa, Björk-strand, Wargh.

Korsholms prosteri

Bergö

Sö 14.8 kl 14 Gudstjänst, Björk-lund, Mauriz Brunell

Korsholm

Gudstjänst sö kl 10 i kyrkan och kl 12 i Smedsby förs.gård, Bergström, Nordqvist-Käll-ström.
Musik i augustikvällen sö kl 20.20 i kyrkan, Sor-Sibelius-Nordgren, Jonne Grans gitarr, Sakari Kivinen cello, andakt Bergström.

Kvevlax

Skymningsmusik ikväll torsd. kl 21.00 i kyrkan, John Emanu-elsson, violin, Hanna Tyrväinen, altviolin. Andakt, Lundström. Fritt inträde, kollekt! Servering i klockstapeln!
Högmässa sö kl 10, Lundström, Andrén. Diakonissan Hanna-Maria Hakala välkomnas! Ser-vering i fh.
Skymningsmusik to 18.8 kl 21.00 i kyrkan, Markus Malm-gren, orgel. Andakt, Lund-ström. Fritt inträde, kollekt! Servering i klockstapeln!
Prosteriets Handikapp- och Pensionärsläger 23-26.8 på Alskat lägergård. Anmälan senast 11.8 till diakonissan tel. 346 2312 eller kansli tel. 346 2300.
Prosteriets Handikapp och Pensionärsutflykt torsd. 1.9 till Alskat lägergård. Pris 9 euro. Anmälan senast 22.8 till diako-nissan tel. 346 2312 eller kansli tel. 346 2300.

Malax

www.malaxforsamling.fi
Lillegård öppen lö 10-13. Dia-konimottagning ti 9.30-11 i KH. Övr. tider enl. överenskommel-se, diakon Patrica Strömbäck, 050-3381059.
Tvåspråkig gudstjänst sö 14.8 kl 10 i kyrkan. Välsignelse av l:a klassisterna. Tornberg, Brunell
Socken öppnar igen fre 19.8 kl 19-24, lö 19-24, on 18.30-21.30.

Petalax

Sö 14 8 kl 11 Gudstjänst, Björk-lund, Brunell

Replot

Visafton i Replot lö kl. 18 med David Strömbäck. Program-blad 10 euro.
Gudstjänst i Replot sö kl. 10. Leif Snellman, Michael Warg.
Sång- och musikgudstjänst sö kl. 14 i Salteriet, Björköby. Michael Wargh + musikgrupp, solister Elin Bergdahl och Han-na Storbacka, talare Ingmar Rönn, andakt Leif Snellman, programledare Elisabeth Back-man, allsång. Servering.

Solf

Gudstjänst sö kl. 10, A-M Au-das-Willman, P. Vidjeskog.

Vasa

TREFALDIGHETSKYRKAN
Högmässa sö kl. 13, Siv Jern, Dan Andersson.
DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Högmässa sö kl. 10, Siv Jern, Dan Andersson.
SUNDOM KYRKA
Sommarfest sö kl. 16 på Näset. Skådespel, Sundomkören, dir. Monica Heikius. Servering. Arr. Sundom kapellförsamling o Sundom bygdeförening.

Vörå

Vörå
Gudstjänst i kyrkan sö kl. 10. I Klemets, Granholm.
Oravais
Gudstjänst i kyrkan sö kl. 10. Granlund, Svarvar.
Sånggudstjänst vid Pärtstugan sö kl. 14. I Klemets, Granholm. Andakt på Gullvivan on kl. 14. I Klemets, Bäck.
Andakt på Solrosen on kl. 14.30. I Klemets, Bäck.
Andakt på Oravais Hvc to kl. 13.30.
Andakt på Aftonbo to kl. 14.30. I Klemets, Granholm.
Friluftsgudstjänst på Kimo Bruk to kl. 19. I Klemets, Gran-holm.
Lysning: Sami Jussi Kant och Therése Sofie Gammalgård båda från Oravais i Vörå för-samling.

Maxmo
Andakt Marielund idag to kl. 14.30.
Gudstjänst i kyrkan sö. kl. 10. Granlund, Y Svarvar.

Pedersöre prosteri

Esse

To 19 Karagrupp i Församlings-stugan, T. Forsblom.
Fr 13.30 Andakt i Esselunden, Bengt Forsblom.
Sö 10 Gudstjänst, Ulf Sund-qvist, Martin Klemets.
Samfällighetens utfärdsdag för pensionärer till Pörkenäs lägergård 1.9. Medv Marianne o Jan-Erik Sandström, kantor Henrik Östman. Pris inkl resa, mat o kaffe 25 euro. Anmäl senast 24.8 till kansliet 040-3100450 (ti o fre kl 9-12), även sms går bra. Start: fd Lappfors-boden 8.55, Esse kyrka 9.05, fd M-boden 9.15. Välkommen!

Jakobstad

To 20 Musik i sommarkvällen i kyrkan. Annica Nyberg, piano, Olga Sidorova, violin, Perttu Pannula, saxofon.
Fre 18 Sommarträff på Hälls-and för dem som gått Alpha-kurs och andra intresserade, Salo.
Sö 12 Familjegudstjänst i kyrkan, Salo, Östman. Välsignelse av barn som börjar sin skol-gång hösten 2011.
19 Fokus i FC, Jan Nygård.
Ti 13 Kvar i stan i FC.
17-21.8 Bibel- och bönevecka i FC. Samlingar varje kväll kl. 19. Biskop emeritus Erik Vikström. Tema: Johannesevangeliet: "Rakt in i vår värld"
1.9 Samfällighetens utfärdsdag för pensionärer till Pörkenäs lä-gergård. Anmälan senast 22.8 till diakonikansliet, måndag och torsdag kl. 9-11, tfn 0403 100 420.
Höstens Alphakurs (start 13.9) och **äktenskapskurs** (start 22.9). Anmälan till församlings-kansliet senast 7.9 jsv@evl.fi 0403 100 410.

Jeppo

Sö 14.8 kl 12 Rysk-svensk hög-mässa. Andrey Heikkilä, Kling-enberg, Johansson. Jeppo-kvartetten. Efter högmässan kyrkkaffe i församlingshemmet och rysk-svensk missionssam-ling med familjen Heikkilä.
- kl 18 Förstaklassisterna väl-signas inför skolstarten.

Karleby

Sö kl 10 Högmässa i socken-kyrkan, Församlingskören. Rad. 105,9 Mhz. Kl 12 Högmässa i stadskyrkan. Kyrkfärstukaffe.

Kronoby

Lö 19.30 Ungdomssamling vid Sommarh.
Sö 12.00 Högmässa, Anders Store, Fjalar Ahlskog
On 19.00 Finsk samling vid Sommarhemmet

Larsmo

Fre 12.8 kl. 19.30 Ungdoms-samling i Xodus.
Sö 14.8 kl. 10.00 Gudstjänst. Lassila, Wiklund. Sång av Jen-ny Lindgren. Kyrkvärd: Litens, Holm.
Kl. 14.00 Skärimöte på Öu-ran tillsammans med Larsmo baptistförsamling. NilsErik Vikström, Lassila, sång av eku-meniska kören. Servering. Start kl. 12.45 från Kackur båthamn. I händelse av dåligt väder hålls mötet i Kackur bönehus.

Munsala

Sö kl 10 Gudstjänst i kyrkan; Klingenberg, Enroth.
- kl 21 Musik i skymningen; kyr-kokonsert med tenoren Mats Olav Sågfors från Terjärv. Fritt inträde, kollekt.
Årets nya ettor välsignas i fa-miljemässan 21.8 kl 12.
Seniorläger på Klippan 21-23.8. Anmäl senast 15.8 till Slef, tfn (06) 357 6500.

Nedervetil

Sö 10.00 Gudstjänst, Store, Smedjebacka

Nykarleby

Lö kl 19 Konfirmation i kyrkan. Edman, Sandvik, Ringwall, Caj Nordström trumpet.
Sö kl 10 Högmässa. Edman, Sandvik, Ringwall, konfirmander.
- kl 16 Konsert i kyrkan. Men-delssohns sonat i B-dur för or-gel och De hemlöse, Fredrik Pacius. Medverkande: Birgitta Forsman, orgel och Seger-stamkören. Dirigent: Gunilla Josefsson. Programblad med kantattext: 10 euro.
Ti kl 19 Cellgruppen startar i fh. Info Marianne 050-4095825.

Pedersöre

Sö 10 Högmässa (nattvard) i kyrkan, Häggblom, D. Hägg-blom, textläsare Sonja Enkvist-Nyman, dörrvärdar Forsby, Pedersöre 50-års konfirmander deltar och efteråt program, samvaro och mat i försam-lingshemmet.
Samfällighetens pensionärsut-färd till Pörkenäs torsdag 1.9. Kaffe, bibelstudie, mat, pro-gramstund, kaffe. Buss 1 från Purmo kl 9.25 Bennäs, buss 2 från Esse kl 9.25 Källby. Hem-färd kl 16. Pris 25 euro. Anmäl till församlingskansli tfn 040-3100440 el. Maria Emet tfn 040-3100447 senast 24.8.

RETREATGÅRDEN SNOAN

en oas för kropp och själ, bara 100 minuter från Helsingfors centrum

Målarretreat 9–11.9.2011

Start fredag kl.13, avslutning söndag kl.16

Tema: "Tack för alla dina under"

Ledare: Margareta Boström, konstterapeut och retreatledare och prosten Elsa Tenhonen.

Inga förkunskaper behövs! Allt material finns på plats och ingår i priset.

Pris: 200 €

Några studieplatser finns ännu på Lärkkulla POP & ROCK

Du kan studera sång (cvt-teknk), piano, trummor, gitarr, bas, studioteknik. Antagningstest 22.8.2011 kl. 10.45, kontakta programchef **Teddy Granroth**, 044 570 0203

PÅ GÅNG

"Musik i skymningen" i Munsala. Söndag kväll den 14 augusti kl 21 ordnas årets sista sommarkonsert i Munsala kyrka med tenoren Mats Olav Sågfors från Terjärv. Thomas Enroth ackompanjerar på or-gel och piano, och konserten bjuder på sånger under te-mat "Från Dan Andersson till psalm". Inträdet är fritt, men kollekt uppbärs för konsertens omkostnader.

Konsert i Sankta Birgitta kyrka i Nykarleby söndag 14 au-gusti kl. 16.00. Segerstamkören framför Fredrik Pacius' "De hemlöse". Fredrik Pacius skrev kantaten för att med konsert-intäkter hjälpa alla de hemlösa efter branden i Nykarleby 12-13.1858. Solister:Marguerithe Sandstedt-Granvik,Annika Wester,Bill Ravall och Håkan Riska. Ackompanjatör: Thomas Lönnqvist Dirigent: Gunilla Josefsson Manuskriftet hittades i Na-tionalbiblioteket och Svenska litteratursällskapets Paciusfond har bekostat renskrivning och tryckning av kantaten,som inte tidigare har uppförts i Nykar-leby.

Purmo

Lö 19.30 Gemenskapskväll i Kyrkhemmet med vänner från Estland, Carolina Höglund visar bilder från Afrika, sångprogram
Sö 10 Gudstjänst, khden, kan-torn, Ants Leedjärv predikar, sångprogram
Ti 19 Drängstugans personal-möte i prästgården
19.30 Shalomkören övar i Lilby förs.h.
To 14 Andakt i Sisbacka pen-sionärsbostäder
1.9 Pensionärsutfärd till Pörke-näs, anmäl senast 24.8 till 040-3100 463, bussrutt i nästa Kp

Terjärv

TO 11.8 kl 19.00 Sommarfest i Högnabba bönehus, Bengt Forsblom o Alf Lönnquist, Ter-järv Strängband
Sö 14.8 kl 10 Gudstjänst, kh-den, M. Heikkilä.
19.00 Andakt och gemenskap i Kortjärvi bönehus. Bengt Strengell

RADIO OCH TV

Andrum kl. 6.54 med repris 8.54

Fr 12.8 Marco Harju, Åbo **Lö 13.8 kl. 8.53** Familjeandakt. Lars Collmar läser ur sin bok Helga Hund och Nospussaren.
Må 15.8 Heidi Jäntti, Sibbo **Ti 16.8** Kaikka Växby, Helsingfors
Ons 17.8 Kaj Kanto, Kvevlax **To 18.8** Joanna Nylund

Aftonandakt kl 19.20

Fr 12.8 Musikandakt, An-ders Kronlund, Esbo **Lö 13.8 kl. 17.58** Ett ord inför helgen, Hummelholmens lägergårds kyrka i Munsala **Sö 14.8** Mar-kus Ventin, Kronoby **Må 15.8** Kristina Klingenberg, Karleby **Ti 16.8** Monica Heikel-Nyberg, Grankulla
Ons 17.8 Stig-Olof Fernström, Helsingfors **To 18.8** Erik och Kerstin Vikström läser ur boken Min bön.

Gudstjänst kl 13.03

Sö 14.8 Gudstjänst från Fin-lands svenska baptistmissions Humlefestival i Munsala. Pre-dikant: Jan Edström. Mötesle-dare: Anette Nyman. Sång och musik: Esse Praise Unit och Peter Sjöblom Quintet. Vittnes-börd: Patrik Wallin. Gudstjäns-ten bandades den 7 augusti på Hummelholmens lägergård.

Blockflöjtsensemblen Scara-mella ger konsert i Karleby den 18 augusti. Scaramellas repertoar består av klassisk musik från olika tidsperioder, allt från 1300-ta-lets toner till verk av vår tids kompositörer. Ensemblen från Tammerfors ger konsert i Karleby socken-kyrka torsdagen den 18 augusti kl 18.00. Fritt inträde men pro-gramblad á 5 euro finns att köpa. Medlemmarna i Scaramella blockflöjtensemblen, Marja Laakso, Tarja Laitinen och Pau-la Sirén, har spelat tillsammans sedan år 1996. Av intresse

för blockflöjtspel grundades först Stella Crinita. Ensemblen samarbetade också med andra musiker och när gruppens sammansättning ändrades, fick den ett nytt namn år 2001, nämligen Scaramella. Kaisu Hynninen kom med i gruppen hösten 2004. Redan under flera år har Juuso Laakso haft ansvar för slaginstrumentens andel. Blockflöjtensemblens le-dande figur har från första bör-jan varit Tarja Laitinen, kantor i Harju församling. Ensemblen har haft konserter i många kyr-kor samt spelat i gudstjänster och vid olika fester och eve-nemang.

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Religionsstuderande skötsam ung man söker etta i centrala Åbo. Säker hyra. Ring: 0503548189

Vi är fyra första års studerande från Åboland som önskar hyra en fyra i Helsingfors fr.o.m. slutet av augusti, helst nära centrum. Om Du kan hjälpa oss, tag gärna kontakt med Ina Kauranen 040 7788397 eller Alexandra Granberg 045 6740765, ale.granberg@gmail.com

Skötsamt, rökfritt ungt par som studerar och arbetar söker 2-3 rummare i centrala Åbo. Vänligen kontakta 0400 363 392 / Ekenäs.

Rökfri Hanken studerande söker hyreslägenhet i södra H:fors. 0406874718

Jag är en 23-årig rökfri student flicka som jobbar på sidan om och letar efter en etta att hyra i centrala Helsingfors.

Ung pålitlig dam letar en trevlig etta i centrala H:fors. Jag är rökfri, ordentlig och har en fast inkomst. Vänligen ring 045-3299990

Vill hyra en etta i H-forsregionen. Hyran mellan 350-500 euro. Ring 0400634913 eller maila: Pachucki_89@msn.com.

Skötsam svensk jurist söker etta eller tvåa gärna nära Myrbacka, Vanda. Ring Östen 0400347144.

Skötsamt studerande par önskar hyra tvåa i Helsingfors centrum. Rökfria, ej husdjur. Jessica 0405014341

Skötsam andra årets veterinärstuderande flicka söker bostad i form av en etta eller en tvåa i Helsingfors för åtminstone ett år framåt. Bostaden ska gärna finnas i centrum. Är icke-rökande och har inga husdjur. Anni Malinen, 0504639394.

Skötsam och rökfri flicka från Korsnäs inleder sina studier vid Åbo Akademi, önskar hyra en etta eller liten tvåa i ÅBO. Ring Erica Sandman 0407238093

Två stycken 22-åriga studerande flickor söker tvåa i Vasa. Maila eller ring Elin Smedlund! elinsmedlund@gmail.com tel: 050-5580996

Ett ungt par från Österbotten söker en stor etta eller tvåa i Helsingfors. Vi skall börja studera och jobba. Ring 0407496680.

Två flickor från Hangö söker en etta i Helsingfors p.g.a. studier. Båda två är skötsamma, pålitliga och rökfria. Vänl. kontakta 0503507612

Skötsam, lugn, trevlig och rökfri företagsekonomi studerande flicka söker etta eller rum i Helsingfors. Ring 050 919 06 91 eller mejla marianne.karlema@dnainternet.net

3 st skötsamma studerande önskar hyra en 4 rummare i va-saområdet. Tel: 050 5534478

Vi är ett studerande par i 20-års åldern från Sydösterbotten som söker bostad i Helsingfors. Vi röker inte och har inga husdjur. Tel. 0400455296

Skötsam, rökfri och pålitlig 19-årig journalistikstuderande från Österbotten, som inleder sina studier i höst, söker bostad i centrala Helsingfors. Kontakta Tino, 050-4923230.

Studerande söker en etta att hyra i Nykarleby centrum. Kontakta: Linn Byrkjeland nr. 050-3240621

21-årig rökfri lärarstud. söker tvåa i Vasa centrum. Vänligen ring Simon 044-798612

3 R o K i Gäddvik, Mattby, Olars omr. Ring vänl. 040 7369815 Backman

Två skötsamma icke-rökande hankenstuderanden utan husdjur önskar hyra en rymlig tvåa eller trea i hfors. Ta kontakt: Anton Britschgi 0408228330, Ina Smolander 0400517273

Skötsam, rökfri studerande från Österbotten önskar hyra etta eller trea så fort som möjligt i centrala Åbo. Ring Anna 044 25 77 870.

Skötsam, rökfri 20-årig ÅA-stud. från Ekenäs önskar hyra etta centralt i Åbo. Vänligen ring eller sänd SMS 044 2643538 Ida.

Ett ungt kristet par, söker en fridfull tvårummare i huvudstadsregionen. Kontakta vänligen Johan 040-5867660

UTHYRES

Uthyras i Ekenäs fram till 31.5.2012. 80 kvm. 3 rum + kök + bastu i radhus. Lämplig för tex två studerande. 0408699708

1 rum + kokvrå, 23 kvm, på Stålarmsgatan i Åbo uthyras. Tel: 09-2213073 / 0400-646398.

Centralt i H:fors till skötsam & rökfri stud. Möblerad etta med sjöutsikt, inglasad balkong och egen bastu. 950 euro/mån. Fr.o.m. 15.8. Tfn 0503574751

WenTis
WenTis Begravningshyrå
Gravstenar & graveringar
Oravais, Vörå-Maxmo, Nykarleby
0500 722688 / 24h

Optisk specialaffär
BACKMANS OPTIK
Torggatan 9 Tel. 018-19 226 Mariehamn

NYGÅRDS OPTIK
- Boka tid till oss så får Du se! -
Närpesv. 14, Närpes tel. 06-224 1138
Specialist i ögonsjukdomar
Jaakko Leinonen
Optometrist Marcia Westerback
Optiker Kerstin Westerback
Vi betjänar må-to 9.30-17.30,
fr 9.30-18.00, lö stängt

FAMILJ

VIGDA

Arla Ljungqvist-Petersson och Björn Petersson
Vigdes 30.7.2011 i Nagu kyrka

Vi har fortfarande studieplatser kvar på följande linjer:
FILM OCH MEDIALINJEN
Det internationellt standardiserade datakörkortsprövet ingår.

APG 20
Internationell kurs på tre månader om lärjungaskap, ledarskap och missionsarbete. (3.9.2011 - 27.11.2011)
Du har även möjlighet att ansöka om gratis studier eller nedsatt avgift för dessa linjer. Skolan har av Undervisningsministeriet tilldelats studiesedlar för detta.
www.evangelica.net
Evangeliska folkhögskolan i södra Finland
Esplanaden 61, 10900 Hangö.
+358(0)19 248 6923, kansli@evangelica.net

Annonsera i Kyrkpressen!
Med en annons når du hela Svenskfinland.
Spara energi & pengar!
Du når oss på:
(09) 612 615 41 & (06) 347 0608
och **050 329 4444**
Eller skicka e-post till **annons@kyrkpressen.fi**
Kyrkpressen

ENEBERGS BEGRAVNINGSBYRÅ
Strandg. 2 Mariehamn Tel. 018-19028

BRÖDTORP Äppel-, plommon- och prydnadsäppelträd augusti-oktober
Äpplen augusti-december Svarta och röda vinbär
BRÖDTORP TRÄDGÅRD 10420 Skuru 019-245 4040, fax 245 3040
Vägbeskrivning: väg 111, avtag ca 1 km västerom Pojo kby 2,5 km längs Brödtorpsvägen. KLIPP UT - SPARA

Köp din hälsokost på internet
www.luontaiskulma.net
Hangö Hälsokosthörna Kb
Skvärgatan 5, Tel. 019-248 4007

Musikal avslutade åländskt musikläger

Musikläger på Lemböte lägergård har i många år arrangerats av Ålands prostestiförening r.f. och riktar sig till barn i åldern 7-12 år. Detta år hölls musiklägret 1-4 augusti och temat för lägret var musikalen "Träd fram" av Per Harling. Så här skriver Per Harling själv i inledningen till musikalen "Trädet är en av våra viktigaste symboler för livet. Träden behöver oss. Vi behöver träden. Och Gud behöver såväl människor som träd. För livet skull. Det är hans skapelse som hotas. Allt hör ihop." Torsdagen den 4 augusti framförde ett 50-tal barn musikalen på gården vid Lemböte lägergård i strålende solsken och inför en stor publik. Barnen, som var från tio av Ålands kommuner, från fastlandet och från Sverige, sjöng allt vad de orkade. Vi är många som redan längtar till nästa års musikläger.

Inskickat av Anders Laine
Foton: Mariehamns församling

Vi ger en bättre morgondag.
Hjälp oss förbättra vardagen i Guyana och Afghanistan!
Ge din gåva till konto 405510-2257071 (Aktia). Använd referensnr 70315 (Guyana) eller 70616 (Afghanistan).
Mer info på www.missionskyrkan.fi!
MISSIONSKYRKAN I FINLAND

Ägarna säljer: radhuslägenhet med havsutsikt
4r+k+gillestuga+bastu,140 m² i tre familjers radhus i Dragsfjärds kyrkoby. Terrass mot väster, utsikt mot Kärra bukten. Lägenheten disponerar bilgarage, bryggplats, uteförråd. Ledig enligt överenskommelse. Närmare uppgifter ges av Kurt Stoor, tel. 044 0424916. Prisuppfattning: 210.000 euro.
<http://asunnot.oikotie.fi/myytavat-asunnot/6859419>

Öppet: vard. 8-17 lörd. 9-13
Dejourering: 317 4044
TRÖSKREMMAR ...OCH REMMAR FINNS!
GUMMI-JÄRVINEN AB
Remmar, remskivor, slangar, O-ringar, stefa-tätning, mannr hjul, lyftbälten, tejp.
Tegelbruksgatan 47, 65100 VASA 06-317 4044, 317 2629 Fax 06-312 6288
www.kumi-jarvinen.com

Det är god vård att som sköterska kunna trösta och visa på nåd när den äldre med oro närmar sig döden, säger Monica Cleve som gärna ser att personalen inom äldreomsorgen även engagerar sig i livets andliga frågor.

Specialsjuksköterskan Monica Cleve i teologisk avhandling:

Levnadsberättelsen pekar på andliga behov inom äldreomsorgen

Text&foto: Mao Lindholm

I dag tar vårdaren allt oftare ett ansvar inte bara för patientens kropp och psyke, men också för hennes sociala och andliga välbefinnande. Tillsammans bildar delarna en helhet, ofta synlig först i livets slutskede.

– Andligheten inom äldreomsorgen upplevs ofta som ett dilemma. Den andliga dimensionen borde i stället avdramatiseras. Det viktigaste är att vårdaren orkar bemöta den äldre och eventuella andliga frågeställningar.

Monica Cleve, vårdansvarig på Stiftelsen Blomsterfondens tre äldreboenden i Helsingfors, har under de senaste åren fokuserat på de äldres livsberättelser. De flesta äldreboenden i dag använder sig av levnadsberättelsen som ett verktyg i vården men själva frågeformulären varierar i utformning och inriktning. Det är dessa frågeformulär Monica har studerat och resultatet utgör samtidigt hennes magistersavhandling i praktisk teologi vid Åbo Akademi.

– Jag tillhör ett kompetensnätverk inom demensvården i Svenskfinland. Frågeformulären är ganska nya – först på 1990-talet blev de vanligt att använda dem som ett verktyg för att få en mångsidig bild av den äldre. Ofta följer formulären en indelning som motsvarar livsrytmen. Jag har speciellt studerat hur formulären försöker fånga upp den äldres andliga erfarenheter och frågor. En del formulär tar upp den andliga aspekten medan andra förbigår den andliga dimensionen. Ofta är formulären utarbetade av någon i personalen med intresse för livsberättelsen och dess betydelse inom äldreomsorgen.

Andlig längtan

Vårdvetenskapen i Finland, som systematiserades av Katie Eriksson på 1980-talet, betonar kroppens, själens och andens enhet i ett socialt sammanhang. Monica Cleve tillstår att den andliga aspekten i vården ofta hamnar i skymundan. För att förbättra identifie-

ringen av de andliga behoven nämner hon fem punkter som den amerikanska vårdforskaren Benner Carson har formulerat:

1. Den andliga angelägenheten är en del av vårdarens ansvarsområde, 2. Vårdaren måste ha en färdighet att lyssna, 3. Vårdaren måste kunna intervjua och även höra det som inte sägs explicit, 4. Vårdaren måste kunna observera även nonverbal kommunikation och 5. Vårdaren måste kunna skilja på religiös tradition och andliga behov.

– Jag är helt övertygad om att människan är skapad med en andlig längtan. Vi längtar efter någonting utöver oss själva. Kropp, själ och ande går inte att skilja åt – det är fråga om en helhet.

I dag har vårdaren, förutom patientens kropp och själ, alltså också hand om patientens andliga välbefinnande. På äldreboenden kallar man vanligen på församlingens präst när frågor om tro, lidande och död blir aktuella. Ett nära samarbete med lokalförsamlingen Petrus, liksom med övriga Helsingforsförsamlingar, är fortfarande en självklarhet på Blomsterfondens äldreboenden, men samtidigt uppmuntras personalen att möta klientens existentiella frågor.

– Vi har en låg tröskel att ringa till prästen vid behov men vi har också många vårdare som de äldre med förtroende kan vända sig till då den andliga dimensionen aktualiseras.

Alltid trösta

Monica Cleve säger att den äldres berättelse om sig själv i sig är ett uttryck för levnadskonst.

– Människans livsberättelse är helt unik och om två berättelser möts blir ett plus ett mera än två. Vi mår ofta bättre då vi får berätta och dela en stund i gemenskap, men man kan dela en berättelse bara med den som man har förtroende för.

Att som vårdare vara professionell betyder inte att man ger avkall på sig själv som människa. Det gäller att hålla en hälsosam distans men samtidigt med empati gå in i dialogen som man i förtroende får ta del av. Mycket i äldreomsorgen handlar om minnen – äldre människors långtidsminne är ofta bra. Men det är också viktigt att lyfta fram nuet och framtiden, att det

Monica Cleve är speciellt förtjust i det sorgeandaktsformulär som sjukhussjälavården inom kyrkan har utarbetat. Sorgeandakten, liksom Förbön för sjuka eller döende, kan med fördel ledas av en anhängig eller en vårdare.

finns ett hopp. Trots hälsohinder av olika slag kan dagens situation, och framtiden, ändå te sig ganska bra. Eller som Monica Cleve uttrycker det på klingande finlandssvenska:

– Trots att det är råsigst är det ganska okej.

Och hon tillägger att det i den äldres livsberättelse inte går att skilja det kroppsliga från det andliga – livet är en helhet, allt är invävt i ett och samma stycke. Det grekiska ordet för kris betyder ursprungligen också möjlighet och det tycker Cleve förklarar mycket.

– Jag ser det som ett Herrens ingripande: att det ändå kan ske någonting gott trots att det först ser så mörkt ut.

Andligheten ska inte sättas på piedestal – vanlig hederlig vardagskristendom i praktisk Luthersk anda fungerar utmärkt. På sitt arbetsbord har hon några ord av Hippokrates, läkekonstens far: "När gång bota, ofta lindra, alltid trösta."

Kyrkans teser

Vårdvetenskapens och Bibelns helhetssyn på människan går hand i hand. I dokumentet *Strategi för kyrkans äldrearbete 2015* med huvudrubriken *Tro, hopp och kärlek – en resurs på gamla dagar* konstateras om det andliga behovet att "... äldre har rätt till andlig omvårdnad och omsorg och till delaktighet i Ordet och sakramenten. Den andliga omvårdnaden ska stöda den äldre att hitta möjligheten till nåd och försöning."

– Som vårdare kan jag aldrig lova något mirakulöst helande. Min uppgift är att stöda de äldre i de-

ras människovärde. Många äldre upplever tyvärr att de inte är värda någonting och att ingen mera behöver dem.

Som motto för sin verksamhet har Stiftelsen Blomsterfonden "det trygga boendet".

– Det betyder att om vi ska jobba mångdimensionellt bör också den andliga dimensionen få utrymme. Vi vill förmedla ett nådens evangelium.

Monica konstaterar att många äldre tampas, och har tampats, med mycket under livets gång, och att man nu i mycket mogen ålder varken orkar eller kanske ens har förutsättningar att reda ut saker och ting. Nåd och kärlek – kan det verkligen gälla även mig? undrar mängden äldre. De obearbetade frågorna kommer förr eller senare upp till ytan – även för dem som lider av minnessvårigheter. Och ibland kan ångesten vara mycket påtaglig och smärtsam.

– Som vårdare ska jag kunna ta emot människans rädsla och skräck. Trots nedfatt minne kommer många äldre ihåg psalmer de lärt sig som barn. Då kan det svåra plötsligt förvandlas till en glädjefylld stund och sinnet får slappna av och bottna i nåden.

Hon talar varmt för de förbönsformulär som kyrkan utarbetat för sjuka, döende och för sorgeandakter.

– För mig är de här små böneformulären helt underbara och har öppnat en hoppets port i vården för äldre, de anhöriga och vårdarna. En sorgeandakt måste inte ledas av en präst eller annan församlingsanställd, det går lika bra med en anhörig eller en vårdare.

För en del kommer döden som en lättnad – man är helt enkelt mätt på livet. Kyrkans teser om äldrearbete säger att den äldre har rätt att försona sig med andra och med sina livserfarenheter: "Under livets slutskede ska livskvaliteten bevaras. Äldre ska inte behöva känna onödigt smärta eller ensamhet."

Väv och varp

På Blomsterfonden har man en smågrupp – seniorcell – som samlas en gång i veckan för att diskutera livets stora frågor. Smågruppen följer kyrkoårets texter och diskuterar det aktuella evangeliets förankring i det

egna livet just nu eller hur det var förr. Seniorcellens mål är också att avdramatisera den andliga dimensionen för alla dem som är intresserade av att delta i diskussionerna på äldreboendet.

Monica Cleve berättar hur hon samtalat med en äldre som var olycklig över att de fysiska krafterna inte längre var som de en gång varit. Cleve skulle ha viljat säga att hon förstod den äldre men egentligen kunde hon bara ana sig till hur det kändes.

– Det förlöste vårt samtal på ett tryggt sätt. Den äldre godtog förklaringen att jag ville väl och att jag tog den äldres sorg på allvar. På det sättet kunde vi dela en stund av gemenskap tillsammans.

Monica Cleve vill uppmuntra vårdaren att med hjälp av en respektfull och engagerad dialog öppna vägen till en större förståelse för den äldre människans liv. På det här sättet kan hon samtidigt upptäcka den andliga dimensionen som, kanske lite obemärkt, vävts in i den totala levnadsberättelsen.

Strategi för kyrkans äldrearbete 2015

• Gavs år 2006 och har huvudrubriken *Tro, hopp och kärlek* – en resurs på gamla dagar.

• Fram till år 2015 kommer de stora årskullarna att gå i pension. Antalet nya pensionärer åren 2006–2015 beräknas bli 400 000. Åren 2015–2030 kommer andelen över 75 år att vara dubbelt större än den var år 2006.

• I utgångspunkterna för strategin granskas äldrearbetet utgående från en biblisk värdegrund.

• Kyrkan kommer i framtiden allt mera att befatta sig också med marginaliserade personers boende-, institutions- och vårdservice. Det diakonala äldrearbetet bär ansvaret för den andliga vården av äldreboenden.

• Kyrkans äldrearbete vill slå vakt om människovärdet, omtanken, tilliten, samhörigheten och den sociala rättvisan.

Stiftelsen Blomsterfonden

• Föreningen Blomsterfonden grundades 1925 i Kottby, Helsingfors. Namnet ändrades till Stiftelsen Blomsterfonden år 1939.

• Stiftelsens ändamål är att "... söka lindra den tysta nöden huvudsakligast genom att inrätta och underhålla bostäder för obemedlade gamla och orkeslösa personer."

• Stiftelsen upprätthåller äldreboenden Bergahemmet och Helenahemmet (för äldre med fysiska hälsohinder eller minnesstörningar) och servicehemmet Hemgården (för friska äldre).

• Antalet pensionärer är 99. Vårdpersonalen uppgår till ca 50 personer.

• Blomsterfonden samarbetar med Helsingfors stad men erbjuder även privata vårdplatser.

Kristen och 20+ i USA

TANKAR OM TRO I AMERIKA

De har alla en tro men säger sig veta lite om religion. Heidi Hendersson sommarjobbar som journalist i Colorado, USA, och diskuterar tro med sina arbetskamrater.

– Vi är en förvirrad nation, säger Denverbon **Nathan Germann** om tro och utövandet av religion i sitt hemland USA. Det må stå "In God We Trust" på dollar-sedeln, men vi får inte lära oss någonting om vår eller andras religion i skolan.

I en liten lägenhet i staden Steamboat Springs i Colorado, USA, sitter **Nathan Germann**, **Bailey Moore** och **Eugene Wang** och samtalar om dagen som gått. De tre vännerna har just kommit hem från sina sommarjobb och sjunkit ner i varsitt hörn av den nedsuttna, bekväma soffan som tar upp hjärtat av vardagsrummet. Efter att ha tillbringat en sommar med några skandinaver (där undertecknad är inräknad) har de bland annat börjat fundera på skillnaderna mellan religion och trosutövande i olika delar av världen. Inte minst när det kommer till undervisningen i skolan. De lyssnar med nyfikenhet på hur vi nordbor spelar julspelet med Jesus i krubban och

avslutar vårterminen med psalmsång.

– Det skulle aldrig gå här. Vi får inte sjunga religiösa sånger i skolan. Vi firar de kristna traditionerna, men bara de kommersiella delarna av dem, säger **Bailey Moore** som aldrig sjungit en julsalm i skolsalen.

Ingen religionsundervisning

Alla tre har familjer som uppskattat och värnat om de kristna traditionerna och de har alla blivit döpta, gått i söndagsskola och genomfört sin version av konfirmationen, kallat "the holy communion".

Nathan Germann och **Eugene Wang** kommer båda från religiösa familjer, där tron har spelat en väsentlig roll. Men tro och religion är något som bara får synas hemma eller i kyrkan.

– Vi har inget ämne kallat "religion" i skolan. Vi lär oss historia, men vi lär oss inget om vår egen religion eller andras. Jag kan helt ärligt säga att jag inte vet mycket om andra reli-

Eugene Wang, Bailey Moore och Nathan Germann kommer från olika delar av USA men ingen av dem har nånsin haft religionsundervisning i skolan.

gioner, säger **Germann** och skakar på huvudet.

– I dagis bad vi bordsbön före maten, men inte i skolan, säger **Wang**.

Enda undantaget är privata, kristna skolor, som det finns många av runt om i landet.

Men vännerna har en enad, relativt negativ syn på dessa skolor.

– Eleverna lever så skyddade i de kristna skolorna. Sedan när de kommer till ett allmänt högstadium, gymnasium eller universitet "flippas" många ut och blir vilda och "galna", säger **Eugene Wang**.

Ungdomarna uppfattar också att skolor, läger och andra institutioner som traditionellt profilerat sig som kristna på senare tid allt mer tonat ner sin religiösa image. **Bailey Moore** har varit lägerledare på ett sommarläger arrangerat av en kristen organisation, men inte ens där sjöng de religiösa sånger eller bad böner.

– Vi hade en kristen sång som vi alltid brukade sjunga som avslutning på veckan, men också i den ändrades orden i så att den blev mer neutral. Tidigare bad vi alltid en bön

på kvällen också, men den togs bort den med.

Församling och gemenskap

Alla tre vännerna hör till kyrkan, fast bara en av dem aktivt besöker den. I staden de bor i är ateist inget vanligt ord och det är inte många som väljer bort kyrkan och församlingen. Att träda ur kyrkan är att träda ut ur gemenskapen.

– Kyrkan är ett socialt sammanhang. Barnen går i söndagsskola tillsammans och sedan träffas familjerna efter gudstjänsten och pratar. Att höra till en församling handlar om mycket mer än bara tro, säger **Nathan**.

Samtalet flyter på i det lilla vardagsrummet och **Nathan Germann** pratar om att han skulle vilja gå i gudstjänsten följande söndag. Det skulle i så fall vara det första kyrkobesöket sedan han flyttade till staden för att jobba för några veckor sedan.

– Jag brukar gå i församlingens gudstjänster ganska ofta när jag är hemma i Denver, säger han.

Frågan är bara vilken församling han ska välja här i Steamboat Springs? I USA verkar det finnas ett överflöd av kristna församling-

ar och kyrkor. Bara i Steamboat, som har cirka 11 000 invånare, finns det 18 olika församlingar. Enligt **Germann** säger är det stor skillnad på vilken kyrka man hör till. De olika församlingarna är väldigt olika och attraherar olika sorters människor.

– Politik, pengar och klass påverkar också vilken församling människor väljer. En familj har ofta hört till samma församling i generationer och det är viktigt att höra till just den församlingen, säger **Nathan Germann** men tillägger att oavsett var och hur man utövar sin religion, så är tron i sig det viktigaste.

Heidi Hendersson har sommarjobbat som redaktör i Steamboat Springs i USA. Till vardags studerar hon journalistik i Helsingfors.

Närvaro och nytänkande på Matteus skriftsskolläger

”Ledarna måste våga sätta sig själva på spel”

Text & foto: Marina Wiik

Kan skriftskolundervisningen utgå från konfirmandernas frågor och erfarenheter utan att den kristna kärnan går förlorad? Matteus församling i Helsingfors ser en modernisering som avgörande för skriftskolans fortbestånd.

Kapellet på Lekholmen är mörklagt och en bildskärm längst fram visar en snutt ur Hollywoodfilmen *Bruce Almighty*. Filmen fungerar som en övergång till en diskussion om bön, där en av hjälpledarna bland annat avslöjar att hon brukar skriva böner i ångan på duschväggen.

Men hur är det med konfirmanderna själva? Brukar de be? Var och en får anonymt svara på frågan genom att rösta med mentometrar, en sorts fjärrkontroller som delats ut i bänkarna. Svaret syns några tiotals sekunder senare framme på skärmen och för samtalet vidare.

Det hela påminner om en talk show på tv snarare än om traditionell katederundervisning. Ledarteamet på Matteus skriftsskolläger har medvetet strävat efter att utforma inlärningspassen så att de motsvarar ungdomarnas eget sätt att kommunicera.

– Vi använder oss av olika sinnen och inlärningsmetoder så att alla ska hitta något som tilltalar dem i programutbudet, säger ungdomsarbetsledaren **Daniel Jakobsson**.

Enligt kollegan **Patricia Högnabba** har avsikten varit att sudda ut uppdelningen i rolig fritid och tråkiga lektioner.

– Skriftskolan har ett bra innehåll och starkt budskap, men risken är att undervisningsmetoderna står i vägen för budskapet.

Öppna frågor

Lektionsinnehållet på Matteus läger handlar inte om att ge konfirmanderna färdiga svar på olika trosfrågor, utan om att dela med sig av personliga upplevelser och vara öppna för ungdomarnas synpunkter.

– Ett interaktivt utgångssätt poängteras också i den nya skriftskolplanen. Trots att samtalen inte är strikt styrda har de ändå givna

huvudteman, säger kyrkoherde **Stefan Forsén**.

Under det pågående lägret samlas programmet under rubriker som *Vem är Gud?*, *Jesu liv*, *Vem är jag?* och *Det onda*. Beroende på ungdomarnas respons betonas vissa aspekter mer än andra.

– Visst finns det alltid en risk för att det blir en mer allmänhetisk diskussion i stället för en som är rent teologisk, men är det inte bättre så än att vi talar om sådant som inte alls känns relevant för dem vi vänder oss till? säger Forsén.

Han påpekar att konfirmanderna ändå inte blir utan kristen grundkunskap; Jesu lärdomar och bibliska händelser tas upp genom till exempel spårningar och verkstäder med drama, musik, poesi och dylikt.

Diskussionerna på stor-samlingarna fördjupas i smågrupper längs med dagen och konfirmanderna skriver dessutom en slags dagbok under lägret.

– I dagboken svarar konfirmanderna på frågor i anknytning till dagens tema, de får skriva om sina erfarenheter och får också respons på det de skrivit av vuxna. Det hjälper oss att möta ungdomarna också på ett individuellt plan, säger Patricia Högnabba.

Om tankar kring kristen tro inte integreras i det som ungdomar är och anser sedan tidigare, finns det också en risk för att erfarenheterna från skriftsskolläget blir en egen liten bubbla utan vardagsförankring.

– Tro blir lätt något som man plockar fram endast på någon viss plats eller bland vissa människor.

Stark närvaro

Matteusskriban använder musik, videor och sociala medier i undervisningen men enligt konfirmandledarna är det ändå inte ett krav; man kan modernisera och utveckla konfirmandarbetet också utan att vara ett teknikgeni.

– Vårt koncept har utvecklats av ett team på fyra personer där alla verkligen brinner för skriftskolan. Det gäller att hitta de resurser som redan finns i församlingen och ta vara på dem. Om någon är skicklig på körsång använder man det och om någon är bra på att måla kan man använda det, säger Högnabba och Jakobsson.

Interaktivitet ställer krav också på ledarna: det krävs att ansvarspersonerna är starkt närvarande och be-

Talkshowvärdarna Patricia Högnabba och Daniel Jakobsson (t.h) ställer kvistiga frågor till kyrkoherde Stefan Forsén. Ett interaktivt undervisningsgrepp kräver närvaro och ärlighet av skriftskolans ledarteam.

”
Det är
utmanande
för oss som är
vana att planera
hela lektionen
från början till
slut. Man måste
bearbeta sina
egna tankar om
livet och tro.

Genom att rösta med mentometerknappar får ungdomarna ge uttryck för sin åsikt om det som behandlas i undervisningsavsnitten. Målet är att ordna skriftskola med konfirmandernas uttrycksätt och frågor som utgångspunkt.

redda att ärligt dela med sig av sig själva.

– Det är utmanande för oss som är vana att planera hela lektionen från början till slut, men å andra sidan ger det också mycket. Man måste bearbeta sina egna tankar om livet och tro, säger Högnabba.

I dag går över 80 procent av de finländare som fyllt femton år i skriftskolan. Varför ska man ändra på

något som fungerar sedan tidigare?

– Trots att många fortfarande konfirmeras har kristendomskunskapen blivit betydligt sämre under de senaste tio åren, den tråd som gör att man deltar i skriftskolan blir allt skörare. Vi måste göra något åt saken nu, annars kan det vara för sent, säger Forsén.

Jakobsson påpekar att statistiken inte säger allt.

– Efter konfirmationen är det få som aktiverar sig i församlingen. När man ser på hur många 20–30-åringar som är med i verksamheten tycker jag inte att kyrkan har någon orsak att slå sig för bröstet.

Enligt Stefan Forsén är det yttresta målet med skriftskolan att ge varje konfirmand en erfarenhet av Gud. Lägret ska uppmuntra ungdomarna att fundera på sin

egen tro och livsåskådning utan att för den skull behöva hålla med om allt som kyrkan lär och anser.

– Om inte annat så vill vi lära ungdomarna hur värdefullt det är att dela med sig av sitt liv och sin tro i stället för att ruva på dem i ensamhet, säger Jakobsson.

Noterat

Hejdå glorian!

I en aktuell reklam-snutt som säljer deodorant för män dimper vackra, välsminkade och lätt klädda kvinnliga änglar ner från himlen, lockade av den doft som utsöndras av en ung man. Just när han är på väg att stiga på sin vespa är han omringad av den bildsköna (och smått hotfullt sexiga) skaran. Den första av änglarna kastar en hungrig blick på mannen, tar sin gloria och slänger den på marken. Den krossas, som glas. De andra utbyter blickar och följer hennes exempel. "Till och med änglar faller", mässar en djup basröst.

Nåja, det här är ju inget som någon som tror på änglar behöver känna sig sårad över, och jag tror knappast att någon gör det heller. Men det är en intressant reklamsnutt, och den väcker frågor.

Om man lämnar de där frågorna som man ändå inte får svar på (till exempel den om de ville bli kvitt vingarna också eller enbart glorian) infinner sig andra, intressantare. Man kan till exempel undra vad det är för en bild av himlen som en sådan här reklamsnutt förmedlar.

1. Himlen är en plats där man antagligen går omkring och längtar efter kroppsliga nöjen. Man har en kropp men inget att ta sig till med den. 2. Det är visserligen roligt att vara vacker och helig, men så roligt är det inte. 3. Det som är bra och njutningsfullt i himlen är bra på ett sådant sätt att det ändå aldrig kan mäta sig med spänningen nere på jorden.

Utan att vi kanske tänker på det så mycket stärker en sådan här reklam de stereotypa himmelsbilderna. Gator av guld, tråååååigt. Spela harpa medan århundradena rullar fram som långsamma vågor: gåsp. Ingen förändring, ingen spänning, åren går. Tills slut vill man bara dö.

Vi pratar ganska lite om himlen i kyrkan i dag. Den saken behöver vi kanske ändra på. (ST)

Specialplanerare Nina Gran vid Helsingfors kulturcentral

Det finns en beställning för kultur i kyrkan

"Som kulturplanerare kan jag kanske ibland tycka att upplägget i kyrkan är lite märkligt: det är ganska få som kommer, och mycket personal som medverkar. Man har inte råd att arrangera ett kulturevenemang på samma sätt. Man kunde kanske någon gång tänka igenom konceptet: är det nödvändigt att tre präster deltar, eller kunde man eventuellt satsa på någonting annat, som uppsökande verksamhet eller annan verksamhet med låg tröskel för nya målgrupper?"

Mao Lindholm

Så säger **Nina Gran** som är ansvarig för svenska utvecklingstjänster på Helsingfors kulturcentral och därmed involverad i en lång rad intressanta projekt i huvudstaden. I en tid då kyrka och församling söker nya vägar att föra ut sitt budskap får konsten en aktualiserad betydelse. På den kulturpolitiska avdelningen är det redan vardag att överskrida sektorsgränser och hon ger på begäran tre exempel på färskas rapporter i ämnet publikarbete och konstfostran. Kulturcentralen har sammanställt utredningen *Taidetta ikä kaikki – Konst för livet*, om kultur i äldreården och boken *Taidekasvatuksen Helsinki* (Konstfostran i Helsingfors), med ett fyrtiotal artiklar om konstfostran, på finska och svenska. Nina Gran nämner också skådespelaren **Jussi Lehtonen**s rapportbok *Samassa valossa* (I samma ljus) om sina erfarenheter att turnera på sjukhus, i skolor och fängelser. Samtliga rapporter ger nya infallsvinklar på betydelsen av publikarbete och kulturpedagogik.

– Det handlar om ungefär samma principer hela tiden: Att skapa meningsfulla möten, att främja tillgänglighet och att se människan och hennes behov av mångsidig och djup sin-

nesstimulans under hela livsrytmen. Kulturen väller nu in i de övriga samhällssektorerna och det finns ett nymörnat intresse för kulturens möjligheter.

Gran understryker att församlingarna inte behöver konkurrera med en massa "flashiga" aktiviteter utan i stället ta tillvara, i denna hektiska tid, människors stora behov av långsamhet och eftertanke och erbjuda en plats där man både får pusta ut och kan få kraft.

– I kyrkan är det fint om man vågar mera och inte alltid är så korrekt och fyrkantig. Våga skrattet och allvaret, våga ta ut svängarna och bjuda lite på sig själv. Bjuda på gemenskap och delaktighet, men också på vila.

Andlig och mental avkoppling

Konsten har som bekant en grundmurad position sedan länge i kyrkans inre och yttre liv. Arkitekturen, musiken, bildkonsten, skulpturerna, textilkonsten och ordet både bygger upp och skapar en specifik atmosfär där kropp, själ och ande kan frotras med varandra. Ändå är medvetna och långsiktiga kultursatsningar ganska ovanliga i stiftets församlingar. Detta samtidigt som konstinstitutionerna överträffar varandra med teman som tangerar

existentiella frågor, relationer och livsåskådningsfrågor. Men någonting är på gång även inom enskilda församlingar.

– Det att kyrkan vill göra mera kulturverksamhet kan kanske jämföras med att kulturinstitutionerna – först konstmuseerna för tjugo år sedan, senare övriga museer och nu senast teatrar – öppnat sig allt mer för publikarbete.

Nina Gran noterar spon-
tant två aspekter på varför
kulturen kan nå ut till för-
samlingsmedlemmarna: 1)
Människor har intresse av
att diskutera och bekanta
sig med existentiella frå-
gor. 2) Människor har behov
av estetiska upplevelser.
Och hon talar för genera-
tionsöverskridande möten.
Många vuxna med barn är
stressade och faller av den
anledningen bort från kyr-
kans värld. Här tycker hon
att församlingen kunde ha
en nisch: Andlig och men-
tal avkoppling.

– Barnarbetet blir jätteviktigt också för att man den vägen når både barnen och föräldrarna. Det kräver kanske att kyrkans personal ibland måste ompröva och utveckla sina traditionella arbetsuppgifter.

Att se och bli sedd

Nina Gran är själv aktiv i Johannes församling som körsångare i St. Jacobskören och hon lyfter fram

Nina Gran arbetar med ett brett spektrum av kulturaktiviteter: från babypoesi och ordkonst till hälsobefrämjande konst för äldre. Hon tycker att också församlingarna med fördel kunde satsa på konst i många former.

Helsingfors kulturcentral

- Består av åtta enheter: Savoyteatern, Nordhuset, Stoa, Malms kulturhus, Gamlasgården, Caisa, Annegården samt administrationen med bl.a. den kulturpolitiska avdelningen.
- den svenska verksamheten koordineras av specialplanerare, fil.mag Nina Gran. Hennes passion är kulturpedagogik, publikarbete, demokratiaspekten i kulturverksamheten, och empowerment.

kyrkomusikens betydelse.

– Det är viktigt och roligt att både få vara delaktig och att göra någonting som gagnar en själv och andra. Alla körer och musikgrupper är värdefulla pusselbitar för en estetisk kyrkoupplevelse. Och av samma orsak kunde man kanske satsa mera på retoriken och språkbehandlingen i kyrkan. Men också kyrkkaffet är en viktig del av helheten – att se andra och bli sedd.

Ett församlingens kulturcentrum kunde vara en oas, ett ställe där man stannar upp och möts. Ungefär

som stämningen är på Mariehamns litteraturdagar, säger Gran. Eller i Luckan – där bemöter man varje kund som en människa, där rör sig olika åldersgrupper och där finns också utrymme för människor från olika kulturer.

– I dag talar man mycket om kultur i världen, om kulturplaner för skolan, om "empowerment" och om kreativa branscher – men också om konstens egenvärde. På många sätt är konsten en motkraft och den erbjuder annorlunda kunskap och reflektion.

Kulturnytt

Stumfilm med orgelimprovisation

Helsingfors orgelsommar bjuder på något alldeles extra i augusti: orgelackompanjemang till en stumfilm. Det handlar om stumfilmsklassikern *Körkarlen* från år 1921. Filmen, som är regisserad av legenden **Victor Sjöström**, baserar sig på **Selma Lagerlöfs** roman med samma namn. Sjöström är själv i huvudrollen, han spelar David Holm som på väg mot sin undergång träffar på *Körkarlen*, dödens tjänare, den som tar de döda över till dödsriket. I mötet med *Körkarlen* tvingas Holm möta också följden av sina egna gärningar.

Filmen är cirka 100 minuter lång. Orgelmusiken, som planerats och uppförs av **Markus Malmgren**, är gjord just för den här uppvisningen och består främst av improvisation. Efter filmen kan tittarna stanna kvar i Café Agricola och njuta av 60-talsmusik som uppförs av bandet *Jammer*.

Körkarlen visas den 20 augusti kl. 20 i Mikael Agricola-kyrkan i Helsingfors, och inträdet är fritt. (ST)

Markus Malmgren

Filippos grav upphittad?

Vid utgrävningarna av en kyrka i Hierapolis, Turkiet, har arkeologer funnit vad man tror är en av Jesu tolv apostlars grav, rapporterar Jyllands-Posten.

Den italienske professorn **Francesco D'Andria**, som leder utgrävningarna, har meddelat att han funnit aposteln **Filippos** gravplats i samband med utgrävningarna. Att han är säker på att det handlar om just Filippos grav beror såväl på gravens utformning som inskription.

Aposteln ska enligt vissa källor ha blivit avrättad genom halshuggning omkring år 80. Enligt andra källor ska han däremot ha avlidit i hög ålder av naturliga orsaker. Filippos spred det kristna budskapet i Grekland och Syrien. (ST)

Amerikanska kvinnor allt mindre religiösa

stock.acting

En färsk gallupundersökning visar att tiden då den amerikanska kvinnan var hemmets andliga ledare är förbi. Under de två senaste decennierna har en betydande förändring ägt rum vad gäller amerikanska kvinnors religiositet, visar en forskningsrapport av **George Barna**.

Dagens kvinnor går mer sällan i kyrkan och söndagsskolan, de läser Bibeln mer sällan och anser tron vara allt mindre viktig i deras liv, skriver Christian Post. Barnas rapport visar också att kvinnor allt mer sällan har traditionella åsikter om Gud som en allvetande skapare och den kraft som styr universum. Dagens amerikanska kvinnor ser också alltmer sällan djävulen som en person utan snarare som en "symbol för det onda".

– Kvinnor har brukat vara betydligt mera renläriga och uthålliga än männen i sitt religiösa beteende. Men den könsskillnaden finns inte längre kvar, skriver Barna i sin rapport. (ST)

– Ett kolumbarium är ett gravvalv för urnor. Det kan vara inbyggt i en mur eller i ett särskilt utrymme i en kyrka eller ett kapell. Avsikten är att urnan och askan inte förmultnar, utan bevaras, säger **Harri Palo**, markanvändningschef vid Kyrkostyrelsen. Kolumbarier är vanligast i stora städer, och här i Finland finns ett av de mer kända i Berghälls kyrka i Helsingfors. – Ute i världen hittar man dem oftast i stora städer, bland annat finns det flera i Stockholm. Det

Vi frågar

Vad är ett kolumbarium?

beror antagligen på att kolumbarierna är en begravningsplats som passar för storstäder. I Finland har vi klarat oss med de traditionella begravningsplatserna.

Ett problem gällande de finländska kolumbarierna är att våra gravplatser i vanliga fall har en användningstid på 50 år. Angående kolumbari-

erna uppstår frågan vad man ska göra med urnan och askan efter dessa 50 år. Palo säger att man i Berghälls kyrka har löst problemet genom att sänka ner de halvsekel-gamla urnorna i en bergsgrav.

Nya kolumbarier planeras också i Finland, men Palo säger att behovet inte är speciellt utbrett, och att kolumbarierna kommer att vara en begravningsplats för storstadsbruk också i fortsättningen. (ER)

Tvångsoptimism

"Gilla läget" brukar svenskarna säga. Det handlar om att försöka ha så roligt som möjligt också i tråkiga situationer. Jag googlar uttrycket, första träffen är en bok med titeln "Gilla läget: hur allt gick åt helvete med positivt tänkande". Tvångsoptimism kallas det, och jag känner genast igen mig. Hur man maniskt försöker hålla modet uppe i en uppenbart förlorad tillställning där alla bara vill gå hem gråtande. Hur *allting* också *alltid* har en positiv sida, fast det i själva verket inte finns något positivt alls, alls, alls med att förlora jobbet, bli sjuk eller dumpad.

"Det var en stor sak när jag märkte att man inte alltid måste vara glad", konstaterade min vän och jag förstår vad hon menar efter tre stomatolovitt leende skolar tillsammans.

Jag läser och lär mig att tvångsoptimism är det mest typiska tonläget i en diktatur, ett starkt krav på entusiasm och framtidstro. En liknande kultur kan också uppstå till exempel på en arbetsplats där det är förbjudet att kritisera eller tvivla. Kan också en församling drabbas?

Det luktar lite plast om positivitetsskulten, lite livsstilscoach och framgångsteologi. Det osar också gammalreligiöst strafftänkande, ditt fel om du drabbas.

Men jag vill inte tro på positivitetsmantrat trots att jag själv ofta beter mig just så här. Innerst inne vet jag ju att man varken kan eller ens borde vara glad precis hela tiden. Jag tror inte att det finns något gott i precis allting och det är inget fel på dig om du inte tycker att det låg någon stor lärdom i att bli sjuk eller fattig. Jag tror inte heller att Gud straffar med sjukdom och olycka. Jag tror att han sörjer och gråter med dig.

Så ta din vän i handen och gråt över allt elände. Våga säga var det skaver – också på jobbet.

Bara genom att vända taggarna utåt kan vi sakta nöta av dem.

Nina Österholm

Talangen

med Seppo Rissanen

Finska Missionssällskapets missionsdirektor **Seppo Rissanen** är oerhört förtrogen om sina hemliga talanger, men en av dem som han går med på att röja offentligt handlar om ett kontinuerligt ordbrukande i olika texter.

– Avslöjar jag mina andra talanger är de ju inte hemliga längre, säger han.

Men en öppen hemlighet bland ganska många, däribland familjen, är att Seppo Rissanen är en begåvad skribent.

– Jag har alltid tyckt om att skriva många olika slags texter, säger han.

I samma veva beklagar han att tiden inte räcker till för sådant längre, åtminstone inte i lika hög grad som han ville.

Seppo Rissanen beskriver sig som en flitig dagboksskrivare, men avslöjar också att det finns en hel del andra alster av äventyrligare art i hans skrivbordslådor.

Vad hans allra första texter handlar om i detalj kommer han inte längre ihåg – eller vill berätta. Det hjälper inte hur Kyrkpressen än försöker.

– I berättelserna hände det alltid spännande saker runt omkring mig, säger

han.

På frågan om det blir aktuellt att publicera dem någon gång ser han outgrundlig ut.

– Kanske, vem vet om det någon gång senare blir någonting av det hela, säger han.

Något av en baron von Münchhausen bordetonekligen i missionsdirektorn. Just innan vi skiljs åt lättar han lite på förlåten till de hemliga äventyren och säger med ett snett leende.

– Avslöja det inte ... men jag vet faktiskt hur man jagar björn. (MayW)

Innan morgonen gryr

BOK Innan morgonen gryr. Rabb, Solveig. Scriptum 2011.

Tänk dig en cirkelformad teaterscen där strålkastarljuset rikts mot en föreställning i taget. Scenkonstruktionen roterar sakta runt i takt med att framförandena tar slut, när den ena avslutas tar nästa vid. Publiken följer bekvämt med på håll. Så känns **Solveig Rabbs** novellsamling *Innan morgonen gryr*.

Precis som bokens titel insinuerar så är det mycket som kan hända innan mor-

Hannele Rabb

gonen gryr. Liv kan slockna, räddas och kärlek kan födas eller dö. Den nära vardagsrealism som beskrivs i novellsamlingen känns be-

kväm och de flesta kan känna igen sig i något axplock.

Läsarna får ta del av ögonblicksmöten, glimtar ur jag antar fiktiva människors liv. Gemensamt för berättelserna är att det handlar om människor, allt från den äldre mannen och kvinnan till medelåldersläraren. Rabb har berättat att hon gärna skildrar människors tankar samt den utveckling som tar plats när något väntat eller oväntat sker. Kort och gott, något händer som för historien framåt. Den processen tar

författaren fasta på och skildrar med jordnära men varsamma ordval. Alla sinnen berörs: snarkningarna är högljudda, häggdoften smeker näsan, dimmans slöja slukar skärgårdsöarna och spriten bränner i strupen.

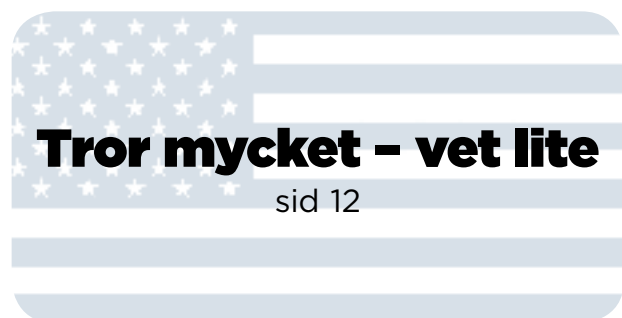
I novellsamlingen sammanfattas mera stillsamt dramatiska händelser som dräpandet av vad som verkar vara en varg till en ensam människas flykt till barnomens trygga gråal. Mest berörd blev jag ändå av de gamla, änkan som på bar-

nens inrådan flyttar till Hemmet och Efraim som tar saken i egna händer och rymmer från sin åldersanstalt. Beklämmande glimtar ur liv som inte är så ovanliga.

Ändå. När boken är färdigläst ställer jag mig frågan, vilket syfte har *Innan morgonen gryr*? Dessa små historier, vill de lära mig något eller väcka min empati? Kanske är det helt enkelt liv bland många andra, öden som sist och slutligen är och förblir anonyma.

Åsa Tast

Du missade väl inte ...

**Bjud på skratt och
allvar i kyrkan** sid 14

**Hur tråkigt är det i
himlen?** sid 14

**Frivilliga krafter
vidgar världen**
sid 5

Det händer i Borgå stift

Nallegudstjänst, Karaweekend och profetisk verkstad

**Äntligen går vi mot höst och
mycket spännande verksamhet
i församlingarna. Gudstjänst på
söndag, klubbar och körer i veckan.
Men också utöver det är det en
hel del på gång. Gör ett svep över
stiftet och låt dig inspireras!**

Österbotten

23.8 Kyrktorg i Kyrbackens församlingshem i Karleby.
24.8 Kyrktorg i Kvevlax församlingshem.
25.8 Kyrktorg i Lappfjärds församlingshem.
9-11.9.2011 Kyrkhelg i Karleby på temat JESUS det eneste. Inbjudna talare är bl.a. Janis Vagns från Lettland, Espen Ottosen från Norge och Johannes Imberg från Sverige.

18.9 10-årskalas för alla barn som fyllt eller fyller 10 i Drag-näsbäck och Sundom kyrkor.
22.9 Syjunta för unga vuxna – och på tre språk – startar i Vasa svenska församling.
23-25.9 Karaweekend på Klippan för män i alla åldrar. Bibelundervisning med Stig-Olof Fernström.
24-25.9 Missionshelg med Anna och Magnus Dahlbacka, Närpes.

14-16.10 Facklan: Idé och inspirationshelg för scouters och scoutintresserade församlingsanställda. Vasa. Arr: Finlands svenska scouter och KCSA.
30.9-1.10 Kvinnoweekend på Pörkenäs på temat BALANS Yttre tryck och inre vila. Veckoslutet gästas av Britta Hermansson, evangelist i Missionskyrkan i Sverige. Arr. Kyrkans Ungdom.
11.11 Vigselnatt i Brändö kyrka. Svenskspråkig massvigsel kl. 01.00.

Åland

8.9 Kyrktorg i Margaretagården, Mariehamn
9-11.9 Mat för alla-kampanj tillsammans med Kyrkas utlandshjälp. Ungdomskväll, torgprogram m.m.
23-25.9 Åländska kyrkodagar med bl.a. biskop Lennart Koskinen, konsert, och verkstadsgrupper.
1.10 Bibeläventyretet för vuxna, Jonas Magnusson föreläser. Lemböte.
22.10 Night in the church, Ungdomsnatt i Finström med ungdomsmässa 23.10.

Åboland

6.9 Kyrktorg i Pargas församlingshem
16-18.9 Läger för hundägare + hundar på Jurmo. Arr. Åbo svenska församling
24.9-2.10 Kulturvecka. Arr. Åbo svenska församling i samarbete med andra svenska församlingar i Åbo.
27.11 församlingen i Åbo fyller 90 år och firar i samband med den traditionella julgröten

Tammerfors

23-25.9 Profetisk verkstad i Kangasala. Om Rättvisa, utjämnings och rimlighet. Samlingen är en fortsättning på verkstaden för hållbar livsstil i Karis 2010.
3-4.11 Höstdagarna i Lempäälä på temat Offpist. Arr. Förbundet kristen skolungdom
9-11.12 Young Adults-läger för missionsintresserade ungdomar på Päiväkumpu-lägergård utanför Tammerfors. Lägre går på engelska. Arr. Finska Missionssällskapet.

Södra Finland

1.9 Kyrktorg i Karis församlingshem, Karis
26-28.9 Kyrkoherdekonferens på Lärkkulla
30.8 Kyrktorg i Mariagården, Borgå
30.8 His Masters Noise inleder höstens övningar och tar emot nya körmedlemmar fram tills den 13:e september.
31.8 Kyrktorg i Högbergsgården, Helsingfors
11.9.2011 Radiogudstjänsterna 85 år firas i Johanneskyrkan och Högbergsgården.
29.9-1.10.2011 Keswick möten med Carl-Erik Sahlberg från Sta Clara kyrkan i Stockholm, i Helsingfors

2.10 Nallegudstjänst för de allra minsta i Ekenäs kyrka
7.10 Kvinnobanken ställer till välgörenhetskonsert "The Red Violin" med Helsingfors stadsorkester i nya Musikhuset. Arr. Kyrkans utlandshjälp
7.10 Regnbågsstämma i Johanneskyrkan
7-9.10 Dagar med Frälsarkransen på Vällskogs lägercentrum
8.10 Må bra-dag i Ekenäs församlingshem med olika slag av workshopar kring bland annat mat, retreat, helande sång och beröring m.m.
29.10 Metallmässa i Esbo domkyrka i samband med Ansvarsveckan
20-27.11 Kyrkomusikveckan Laulux i Esbo

Övrigt

23.9 På "Utjämningsdagen" vid höstdagjämningen samlar Finska Missionssällskapet in medel till förmån för Nepal.

23-30.10 Ekumeniska ansvarsveckan – Finlands kyrkors gemensamma kampanj för en rättvisare värld med betoning på internationell diakoni. I år hålls Ansvarsveckan för 34:e gången, temat är religionsfrihet.

24.10 Kyrkornas andra riksomfattande ekumeniska böndag, Böndagen för fred, mänskliga rättigheter och internationellt ansvar.

Kalendern är endast ett plock bland höstens händelser. För mera information vänligen se församlingarnas och de olika samfundens hemsidor samt församlingsannonseringen i Kyrkpressen.